

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1 a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Lev
deschis costă șirul 20 00

—
Manuscrisurile nu se ia
napoiază.

Ce vor să dovedească, și ce dovedesc

Nici greutățile crizei pe care o străbat, nu-i abat pe heghemonii noștri dela preocuparea d'a nu se slăbi cumva oprimarea popoarelor nemaghiare, d'a nu înceta, d'a nu se suspenda făurirea de arme și mijloace pentru ajungerea scopului zdrobirii lor totale. Știm că unul din cele mai noi astfel de mijloace l-au găsit utopiștii statului național maghiar unitar în ideea d'a se înființa episcopii gr.-catolice, și chiar gr.-orientale, *maghiare*, o învoire care apoi, în intenția făuritorilor ei, va avea să se rezolve azi-măine în maghiarizarea desăvârșită a bisericilor popoarelor nemaghiare. Căci, firește, în asemenea materie numai începutul, precedentul de creiat este greu, — încolo totul are să meargă apoi strună. O primă spărtură în autonomia și naționalitatea bisericilor, — și de aci încolo surparea lor definitivă nu va mai fi decât o chestiune de timp, și încă de timp foarte scurt.

Nu uită această faimoasă idee organele șovinismului turbat nici în toiul crizei, — ci mai ales îi fac parte de agitare, ca și când și cu aceasta ar vrea oarecum să facă presiune pentru unirea tuturor forțelor maghiare, așadar nu numai încontra „Austriei“, încontra „străinului din afară“, dar și încontra popoarelor nemaghiare din însuși regatul Ungariei, încontra „străinului dinăuntru“, — cum ne și nu-

mesc cu ori-și ce prilej organele acelea.

Ci-că i-se urcă sângele în obraz de indignare șovinismului, când se gândește că mai este un gimnaziu *maghiar* în care elevii români învață religia *olăhul!* Cu alte cuvinte, „un obiect obligatoriu într'o limbă *străină!*...“ — Fără să se gândească, cumcă dimpotrivă, tocmai atunci când s'ar impune elevilor români să învețe religia în ungurește, tocmai atunci ei ar fi constrânși s'o învețe într'o limbă, pentru dânși, *străină*. Dar *străină*, în înțelesul de limbă care se vorbește și ea în țara aceasta, nu e limba românească, după cum *străini* în această țară nu putem fi numiți nici noi românii, pe cari maghiarii, la năvălirea lor din Asia, ne-au găsit *aci*.

Dar mersul ideilor continuă în judecata înfierbântată — sau mai bine zis în lipsa de judecată — a șovinismului: Este o încălcare a „dreptului strămoșesc maghiar“, ca unor elevi români să li-se propună, într'un gimnaziu maghiar, religia în limba românească. Este o altă încălcare, de aceeaș natură, pretenția episcopilor români, de rit greco-catolic sau greco-oriental, de a-și însuși eparhiile lor întregi pe sama românimii... Și acest lucru se va dovedi — aci apoi toată lumea va trebui să se incline — și cu date și cifre statistice:

„Șematismul valah arată, de pildă în 21 de comune din eparhia gr.-cat. Alba-Iulia—Făgăraș, 11.578 credincioși români; în acele comune însă, după numărătoarea din 1900, s'au găsit numai 8901 valahi, și 3046 maghiari. Pentru alte 58 de comune (cari vor fi unele sau celelalte din aceste comune nu ni-se spune, dar nici nu e nevoie să întrebăm) șematismul valah arată de asemenea 38.321 români; dar numărătoarea *autentică* vorbește numai despre 25.828 valahi și 13.261 maghiari. — Tot așa, în eparhia gr.-cat, Oradea-mare, după șematismul valah sunt 39.844 credincioși români, — dar după numărătoarea populației se găsesc 25.768 maghiari, și numai 16.942 valahi“...

Dovedesc oare ceva toate aceste cifre?... Da, dovedesc. Nu însă încheierea pe care o scot organele șoviste, că așadară maghiarimea greco-catolică are să sufere tirănia *străinului*, și încă, în eparhia Oradea-mare, tirănia unei *minorități* de străini: — ci dovedesc altceva, și anume un lucru foarte prețios de constatat pentru noi: dovedesc, și amănunțesc chiar în parte, măsura în care se *s sofistifică* datele numărătoarelor *autentice* ale populației în Ungaria.

Era lucru de mult cunoscut, că prin tot felul de meșteșugiri, acele numărători se caută să se prezinte cât mai favorabile raporturilor numerice și sporului elementului maghiar din țara aceasta. Dar niște cifre cari să ne învedereze, macar în parte, pro-

Din Ossian

Oithona

Trad. de M. Beza

Intinerie stăpânește la Dunlathmon, deși luna își arată jumătate fața pe colină. Fecioara nopții își întoarce ochii; ea prevede jalea.

Fiul lui Morni e pe câmp: nici un sunet în palat, nici o rază curgătoare nu vine tremurând prin besnă. Glasul Oithonei nu se aude printre svonul râului Duvrana.

„Unde te-ai dus în frumșetea ta, fiică a lui Nuath, cu părul negru? Fratele tău Lathmon e plecat în război, dar tu făgădui-ai să aștepti în palat până mă întorc — până mă întorc din Strumon, iubirea mea! Tu aveai lacrimi în obraz când plecai, suspinuri îți unflau tainic pieptul. Dar acum nu-mi ieși înainte cu cântece, cu ușor-tremurătorul sunet de harpă!“

Așa vorbi Gaul, când veni la întăriturile palatului Dunlathmon. Erau deschise și negre porțile. Vânturile gemeau înăuntru. Arborii acoperiseră cu foi pragul, afară trecea murmurul nopții. Trist și tăcut se așeză pe o stâncă fiul lui Morni: sufletu-i tremura de grija fetei, dar nu știa încotro să-și îndrepte pașii. Tovarășul său, Morlo, rămase la o depărtare, și nu-și ridică vocea; căci înțelese durerea lui Gaul.

Somnul cobori asupra-le. Vedeniile nopții se treziră. Oithona se arătă în vis lui Gaul. Părul ei desfăcut și răvășit; frumoșii ochi scâl-

dați în lacrimi. Sânge păta brațu-i de omăt. Haina-i pe jumătate ascundea rana pieptului. Ea sta la capul viteazului, și slab se auzia glasul ei:

„Doarme fiul lui Morni, care mi-a fost drag înaintea ochilor? Doarme Gaul pe stâncă, departe de Oithona părăsită? Marca curge în jurul negrei insule Tromathon. Stau plângând într'o peșteră. Și nu stau singură, Gaul! Cumplitul șef din Cuthal e aci — aci este, în furia iubirii sale. Ce poate face Oithona?“

O volbură de vânt trecu prin stejari, de risipi visul. Gaul își luă sulița, în toiul mâniei. Descori își întoarse ochii la răsărit, blestemând lumina întârziată. În sfârșit se ivi dimineța. Eroul ridică pânzele. Vântul veni vîind din culme; el se lăsă pe undele adâncului. În a treia zi apărură Tromathon, ca un scut albastru în mijlocul mării. Albele valuri sgomotau lovindu-i stâncile. Oithona sta mâhnită la mal! Privia rostogolirea apelor, și lacrimi o podideau. Dar când văzu pe Gaul înarmat, tresări și-și întoarse ochii. Frumosu-i obraz se plecă, înroșindu-se: albele-i brațe tremurau. De trei ori sili să fugă; de trei ori îi slăbiră genunchii.

Fiică a lui Nuath, zise eroul, de ce vrei să pleci dinaintea lui Gaul? Scot flacăra de moarte ochii mei? Inegrește ură în sufletul meu? Tu-mi ești lumina răsăritului, în astă țară necunoscută; dar tu îți acoperi fața cu tristeță, fiică a lui Nuath! E vrășmașul tău aproape?

Ard a mă întâlni cu el. Spada tremură ici, și-i dornică a străluci în mână-mi.

Vorbește, fiică a lui Nuath! Nu vezi tu lacrimile mele?

— Tinere căpitan din Strumon, răspunse fata, de ce veniși tu pe albastru-închisa mare, la fiica nefericită a lui Nuath? De ce nu mă trecui pe nesimțite, ca și floarea de stâncă, ce se înalță nevăzută, risipindu-și foile uscate în vânt? De ce veniși tu, Gaul, să fii mator la suspinul meu din urmă? Eu mă sting în tinerețe; numele meu n'a mai fi auzit, sau va fi auzit cu jale; curge-vor lacrimile lui Nuath. Măhnit vei fi tu, Gaul, de faima dusă a Oithonei. Dar ea va dormi în strâmta groapă, departe de glasul jeltorului. De ce veniși tu, căpitan din Strumon! la stâncile bătute de mare a lui Tromathon?

— Venii să întâlnești vrășmașii tăi, Oithonal! Vreau moartea șefului din Cuthal; ori de nu fiul lui Morni va cădea.

Oithonal de-oi fi răpus, ridică-mi mor-mânt pe astă măloasă stâncă.

Când vre-un vas negru va trece, cheamă pe fiii mării — cheamă-i, și dă-le astă spadă s'o ducă la palatul lui Morni. Căpitanul încărunțit n'a mai privi atunci deșertul, așteptându-și întoarcerea fiului.

— Trăi-va oare fiica lui Nuath? răspunse ea într'un oftat adânc. Trăi-voi în Tromathon, odată ce Gaul nu mai este? Inima mea nu-i făcută din stâncă; nici fără păsare nu-i, ca

porția până la care unele din aceste meșteșugiri s'au avântat, nu le-am avut până acuma mărturisite cu atâta naivitate.

În adevăr, știe toată lumea, că maghiari greco-catolici n'au existat *nici odată*, și nu pot exista nici astăzi. Greco-catolicii au trecut la acest rit dela ritul greco-oriental; altfel de greco-catolici nu pot să fie nicăiri; dar când oare s'au pomenit vre-odată maghiari greco-orientali; — pentru ca dela acest rit să fi trecut la acela greco-catolic?...

Da, știm ca pentru trebuințele și scopurile șovinismului orice sofism, și orice aberație chiar, sunt binevenite, numai să le poată servi la ceva. Astfel el, e gata să afirme că există și maghiari greco-orientali... Dar când, în ce vreme, și în ce chip misterios au trecut ei la această religie, dela catolicism sau dela calvinism, cari sunt religiile lor naționale? — Aci, firește, cronica și toată sfătoșenia, trebuie să tacă.

Adevărul adevărat și incontestabil, este că greco-catolicii ca și greco-orientalii din eparhiile românești sunt, cu prea puține și absolut neglijabile excepțiuni, cu toții români. Că unii dintre ei, pe ici pe colo, să-și fi pierdut limba, adoptând alta, străină, se poate, — nici decum însă nu se poate ca aceasta să se fi întâmplat în măsura, în care o arată statistica *autentică* maghiară...

De „drepturi strămoșești” este vorba aici? Se poate să fie; dar și noi vom ști să ne ținem *unguibus et rostro* de astfel de drepturi *ale noastre*...

INTERNE

Agrarienii unguri și noul guvern. Organul oficial al agrarienilor unguri într'un prim-articol se ocupă cu criza de guvern și arată care va fi atitudinea agrarienilor față de noul cabinet.

„Dacă noul guvern va sta pe baza unei reforme electorale, care să încurajeze apărarea agrară și interesele naționale și țărănești, spune numitul organ, atunci acest guvern va putea să se aștepte cu siguranță la sprijinul puternic al agrarienilor organizați.

Dreptul electoral — stăpânul situației. Ziarul „Neue Freie Presse” scrie în numărul său de azi următoarele:

„Rezolvirea crizei de guvern din Ungaria trebuie să aducă și rezolvirea alor trei chestii politice importante, și anume: să se pună sfârșit obstrucției, să se reguleze chestia reformei militare și să se rezolve referma electorală.

Baza crizei este lupta partidelor purtată în jurul chestiei dreptului electoral, iar discuția reformei militare a fost numai un prilej binevenit să ajute această luptă.

Deci rezolvirea crizei în primul rând depinde dela împrăjurarea, care cabinet va oferi cea mai deplină garanție, că va elimina obstrucția, va regula chestiile militare și va înlăptui reforma dreptului electoral.

Cu cât criza va dura mai mult, cu atât va întârzia reforma militară, iar, din contră, necesitatea dreptului electoral, cu atât va deveni mai imperioasă.

Rezoluțiunea în chestia rezerviștilor încă va fi dată uitării, iar dreptul electoral va domni întreagă viața politică ungurească. Însăș criza actuală s'a creat din cauza dreptului electoral.

Contra moștenitorului... Față de viitorul nostru împărat, maghiarimea are anumite rezerve, ba se poate spune — are chiar mai mult decât rezerve. Nu se știe ce va aduce o nouă domnie monarhiei noastre, la care multe îi lipsesc, maghiarii însă pare știu mai multe și de aceea consideră schimbarea domniei ca sfârșit al tuturor nădejzilor lor de bine. Asaltarea neîntreruptă a Vienei pentru concesiile naționale are înțelesul său. S'a și afirmat chiar de presa maghiară, că nu trebuie pierdut timpul atât de prețios ce va încheia domnia bătrânului

nostru împărat, căci acum sau niciodată se va mai putea obține ceva pentru națiune...

În drumul nădejzilor lor, însă de pe acum stau mulți dușmani la cari țin să le răspundă de câte ori au prilejul. Mulți dintre acești dușmani sunt și în cercurile militare din Viena al căror inspirator cred ei a fi însuși moștenitorul. Cu ocazia sărbătoririi lansării pe apă a noului dreadnought Tegethoff sosise ocazia de a demonstra contra unuia din dușmani. Se lansase știrea, că în partidul muncii s'a pornit mișcare în sensul, ca membrii partidului să refuze a lua parte la lansarea pe apă a noului vas. Prin aceasta au voit să demonstreze contra ministrului comun de războiu Auffenberg.

Și de bună seamă nu pentru că li-ar păsa de sarcinile materiale ce le impune constituirea noului vas, ci fiindcă le pasă mult de generalul care le stă în drum. Acum însă s'au mulțumit cu efectul ce a avut răspândirea știrii despre hotărârea lor.

Ziarele vieneze sunt de părere, că demonstrația se îndreaptă contra moștenitorului. Partidul muncii ca să desmintă toate aceste și să arăte, că moștenitorului îi nutrește alte sentimente decât oricărui general vienez, au renunțat la demonstrația contra lui Auffenberg și au hotărât să ia parte în mare număr la sărbătoare.

Șeful statului major în Berlin. Mareșalul campestri Blasiu Schemua șeful statului major a sosit ieri în Berlin, unde e oaspele împăratului Wilhelm. Nu mult după sosire Schemua a fost primit în audiență de împăratul și a fost invitat apoi la prânzul curții. Măine Moltke, șeful statului major german va da un dîneu în onoarea lui Schemua. Vineri vor fi în Döberitz exerciții militare și tot atunci regimentul de grenadieri va da un prânz în onoarea lui Schemua.

Proiectele militare în Reichsrat. Eri să începem în Reichsratul austriac prima cetire a proiectelor reformelor militare. La desbaterea reformelor s'au înscris 360 vorbitori; dintre aceștia 196 pentru reforme, iar 175 contra. Intrucât însă, la cerere, se poate sista discuția, înscrierea unui mare număr de vorbitori, nu poate avea decât o însemnătate tactică. Se crede că în 5 sau 6 zile se va termina prima cetire a proiectelor.

Din tainele crizei. Conteul Khuen deși aflându-se într'o situație disperată el totuși nu încetează a face eforturi pentru ca să se reabiliteze. De astădată el a trimis lui „Vossische Zeitung” un articol, în care voiește să convingă opinia publică germană despre corectitatea atitudinii lui și tot odată să-și ponegreze și pe adversarii lui politici.

Până acuma ziarul acesta berlinez stătea cu plăcere la dispoziția biroului de presă al contelui Khuen. Acum însă, așa se vede, numai silit impli-

marea istă ce-și înalță valurile la orice vânt, și curge sub furtună. Lovitura care te va răpune pe tine, răpune-va și pe Oithona. Stinge-ne vom împreună, fiu a lui Morni! Plăcută mi-i strămta locuință și piatra cenușie a mormântului, căci niciodată n'oi mai părăsi stâncile tale, Tromathon bătu de mare!...

Noaptea veni eu nori dupăce Lathmon plecase. Eu stam în palat la razele unui stejar aprins. Afară sufla vânt prin arbori. Auzii atunci sunet de arme. Tresării de bucurie. Mă gândii la întoarcerea ta. Însă fu șeful din Cuthal, Donromath cu părul roșu. Oehii lui se roteau în foc: sânge avea pe spadă — sângele oamenilor mei; cruntul șef omorâse pe apărătorii Oithonei!

Ce eram să fac? Slab mi-era brațul. Nu puteam ridica sulița. Mă luă repede; și pe când plângeam, înălță pânza. Se temea el de sosirea lui Lathmon, fratele nfericitei Oithona! Dar iată, Donromath vine cu suita! Valurile se rup înainte-i. Încetro ț-i întoarcă pașii, fiu a lui Morni? Numeroși is vrăjmașii!

— Pașii mei nu se întore dinaintea luptei, zise Gaul, și-și scoase din teacă spada. M'oi teme oare acum, Oithona, când vrăjmașii tăi sunt aproape? Du-te în peșteră până ce lupta ie sfârșit. Morlo! adu arcurile părinților noștri, tolba sănătoare a lui Morni! Cei trei luptători ai noștri să arunce săgeți, noi să ridicăm sulițele. Ei sunt o întreagă oaste pe stânci! Tari suntem noi în războiu!”

Oithona se duse în peșteră. O bucurie turbure îi străbătu gândul, cu roșia cărare a fulgerului într'un nor furtunos! Sufletu-i se ho-

tări; lacrămile ei se useau în ochi cu priviri aspre.

Donromath încet se apropie. Văzu pe fiul lui Morni. Dispreț îi sbârci fata, un zâmbet pe obrazu-i oacheș; oehii lui se roteau pe jumătate ascunși sub sprâncene sbulnite.

— De unde-s fiii mării? Începu cruntul șef. Au vânturile vă aruncară pe stâncile Tromathon? Ori veniți în căutarea albei fete? Nefericii oameni slabi! ați căzut în mâna lui Donromath. Oehiul său nu erună pe neputincios; e încântat de sângele străinilor. Oithona e o rază de lumină, și mă bucur în taina de ea; voiți a-mi turbura voi astă bucurie, voi oameni slabi?! Dar puteți veni, că de întors nu vă mai întoarceți la casele părintești.

— Au, nu mă cunoști, zise Gaul, tu șef din Clutha eu părul roșu? Picioarele tale fură iuți, în bătălia cu Lathmon, când spada mea te urmărea pe cuprinsul păduroasei Morven. Donromath! semețe-s vorbele tale, fiindcă luptători se strâng în urmăți. Decât mă tem eu de dânsii? Nu-s din viața celor slabi! Gaul înainte înarmat. Donromath se piti după oameni. Dar sulița lui Gaul îl străpunse; spada lui îi răpi capul, pe care apoi îl izbi de trei ori cu mânerul.

Luptătorii lui Donromath o luară la fugă. Săgețile din Morven îi urmăriră: zece căzură pe stâncile cu muschiu. Cealaltă ridicară vuitoarele pânze, și se lăsară pe adâncul turbure. Gaul grăbi spre peștera Oithonei; și văzu un tânăr rezemat de o stâncă. O săgeată îi străpunsese coasta; oehii lui clipeau slab sub eoif.

Fiul lui Morni se întristă și veni de grăi vorbe ușurătoare:

— Poate mâna lui Gaul să te vindece, tinere cu fruntea înegurată? Cunoșe ierburile de munte; le știu culege de pe țărnișurile ascunse ale râurilor. Descori mâna mea încheșă rânile vitejilor — oehii lor binecuvântară pe fiul lui Morni. Unde locuiesc părinții tăi, războinice? Sunt ei dintre cei vestiți? Jale se va lăsa ea și noaptea pe râurile țării tale. Te stângi tu la iloarea tinereții!

— Părinții mei, răspunse străinul, sunt din neamul celor vestiți; dar ei nu se vor mătina, căci faima mea se duce ca ceața dimineții. Ziduri înalte se ridică pe țărnișurile Duvranei, oglindindu-și turnurile cu muschiu în râu; o stâncă le domină cu pinii ei înclinați. O poți vedea în depărtare. Acolo fratele meu locuiește, dă-i âst coif strălucitor.

Coiful căzu din mâna lui Gaul. Era Oithona rănită! Se înarmase în peșteră, și ieșise în căutarea morții. Oehii ei grei sunt pe jumătate încheși: sângele curge din sânu-i ce se umflă.

„Fiu al lui Morni! zise ea, gătește strămta groapă. Somnul crește, ca întumerecul în sufletul meu. Oehii Oithonei sunt păenjenți! Oh, de-aș fi stat la Duvrana, în strălucirea faimei! Anii mei ar fi trecut bucuroși; picioarele ar fi binecuvântat pașii mei. Dar eu mă stâng în tinerețe, fiu a lui Morni! Tatăl meu va roși în palatu-i!”

Căzu palidă pe stâncă din Tromathon. Și Gaul cel trist îi ridică mormântul.

Votul universal la poartă

nește dorințele lui Khuen, deoarece el publică articolul cu observarea, că „ii dă loc numai din cauză de imparțialitate, fără ca să-i recunoască slăbiciunea mersului ideilor”.

În introducerea articolului se face istoricul încercărilor ivite în jurul rezoluției și se spune, că „lui Khuen i-a succes, ce-i drept, să respire îngrijorările monarhului față de rezoluție, dar, că el a neglijat să comunice această convențiune și lui Francisc Ferdinand, moștenitorul tronului, uitând faptul, că M. Sa monarhul a încredințat moștenitorului de tron rezolvirea chestiilor militare.... Partidul justhizat a făcut o convențiune secretă cu statul major, despre care se știe că nu este mulțumit cu proiectele militare.

Însuș Conrad, șeful statului major a numit reforma de o fărâșătură netrebnică. Conte V. Batthyány, episcopul dela Neutra, un văr al contelui Teodor Batthyány, printr'un prieten al său episcop a sondat părerea Vienei, iar apoi partidul justhizat prin mijlocirea acestui încredințat al său a oferit comandamentului militar provizoriul. *Sufragiul universal, egal și secret încă a corespons cercului de gândire al statului major*, care prin această reformă intenționa să înfrângă nu numai dominația nobilimei și gentrilor maghiari, ci în general supremația maghiarilor în Ungaria. În vreme ce ministrul de războiu Aussenberg a pornit prin biroul lui de presă o acțiune de exterminare în contra guvernului unguresc, contele T. Batthyány a sosit în Viena pentru ca să discute cu Aussenberg asupra situației. Aussenberg de bună seamă i-a comunicat lui Batthyány conținutul notei trimise guvernului unguresc, și el, Batthyány, imediat s'a pus în contact cu tovarășii lui din partid, cari apoi au început o obstrucție tehnică foarte turbată. Strămtorit din două părți contele Khuen nu s'a mai putut împotrivi, ci a trebuit să plece, însă acuma de bună seamă, că în timpul cel mai scurt și Aussenberg va avea aceeaș soartă, deoarece este absolut sigur, că delegațiunea ungară nu-i va vota nimic”.

Firește, contele Khuen declară că el nu are nici în clin și nici în mână cu aceste atacuri îndreptate mai cu seamă împotriva lui Aussenberg.

*

Situația crizei politice. Azi s'a început peregrinajul politicianilor unguri la Viena pentru ca să dea monarhului sfaturi în privința rezoluției crizei. Suntem informați, că mâine va fi primit în audiență la M. Sa și contele Ștefan Tisza și baronul Lud. Láng. Mai este oare cineva, care să se îndoaie despre felul cum ar voi Tisza și Láng să se facă rezolvirea crizei, dintre care primul și-a precizat deja atitudinea în discursul rostit în conferința partidului muncii, iar al doilea, se știe, este prietenul cel mai intim al contelui Khuen?

Aceia, cari așteaptă renașterea unei Ungării noi și democratice pe ruinele sistemului căzut, nu vor putea lega multe speranțe nici de ziua de sâmbătă, când vor avea loc audiențele contelui Iul. Andrássy, Col. Széll și cont. A. Zichy. Despre Andrássy se știe, că el s'a expus mai mult pentru politica lui Khuen, pe care el o considera ca mai potrivită pentru zădărnicierea votului universal. Széll de un timp îndelungat a avut o atitudine rezervată, dar se știe cu siguranță, că și el aderează la politica partidului muncii. Iar despre Zichy se știe, că el e tot atât de puțin democrat, ca și Iul. Andrássy sau Șt. Tisza.

În Viena se discută mult chestia, că oare primi-vor și șefii opoziției invitări pentru audiențe. Se crede, că Iuliu Iusth va fi invitat la M. Sa, să-i asculte părerile în privința rezoluției crizei.

Criza actuală, așa se vede, se va sfârși mult mai curând decât cum voesc s'o prezinte aceasta din cercurile guvernamentale, iar baza de rezolvire a crizei, după cum suntem informați, va fi dreptul electoral.

Această reformă trebuie s'o aducă noul cabinet, atunci, spune un zar unguresc, el va putea garanța monarhului și aceea, că va desarma obstrucția ce decurge în contra reformei militare.

Aceasta este cheia, care va deschide atât țării, cât și parlamentului porțile fericirii.

(**) Glasul vremii, ca un impermutabil drept al firii, începe să se afirme cu o tărie fenomenală. *Votul universal* bate puternic la poarta statului ungar. Sfielnic la început, venea pe dibuite, își făcea cu greu cale prin întunecimea lumii din acest stat, dar astăzi începe să se afirme cu o tărie elementară și din vârtejul multelor complicații de stat — el apare ca o orbitoare rază de lumină, care amenință să cucerească scaunul suveran al stăpânirii.

Dușmanii lui s'au luptat cu desna-dejde, guvernele de ieri s'au opus cu toată puterea lor artificială împotriva acestui nemilitar curent al firii, isvodit din tăria necesităților a culturii, a civilizației și a progresului — iar astăzi au rămas pe teren învinse cu desăvârșire.

Marele guvern național alcătuit din corifeii coaliției a căzut zdrobit de el, guvernul lui Khuen — indescifrabilul semn al întrebării — a căzut biruit de votul universal.

Ș'acum o lume nouă se deschide, o lume nouă se desprinde din întunecimea vremii, care vine să-și așeze sălașul între uitatele hotare ale statului ungar.

Desna-dejdea, care ne stăpânea până azi, începe să dispară și în locul ei creștina nouă, credințe sfinte, nașterea puternică într'un viitor senin — ni se așează în suflete.

Votul universal bate la poartă.

Toți cei setoși și flămânzi se ridică azi din amorteala lor, luminați de raza unei învieri de mult așteptate, își depărtează perdeana de ochi și privesc cu curaj, cu sufletul senin la *spiritul* cel nou, care vine să răscumpere pe toți nevinovații de sub povara unui păcat, pe care nu ei, ci alți oameni, ființe fără suflet, le-au săvârșit.

Wekerle, Kossuth, Andrássy, Khuen, Apponyi și toți negrii lor tovarăși se prăbușesc în întuneric, peste trupurile lor îndușmănite cu progresul omenesc, certate cu evoluțiunea popoarelor se așterne sfânta uitare. Toți acești paznici credincioși ai întunerecului medieval sunt înmormântați grăbit de mâna viguroasă a vremurilor moderne — și nici o floare nu va răsări pe mormintele lor, nici un glas nu va povesti despre nemurirea lor. Cei cari conștient au lucrat împotriva voinței aceluia Cap încoronat, care e părintele tuturor popoarelor din acest stat, își vor lua acum răsplata. Din păcat s'au născut și în păcat vor pieri.

De-acum orice și ori câte combinații se vor face, suntem perfect convinși de ade-vărul: că omul, care va veni să ia locul lui Khuen, va trebui în interesul țării și al tronului, în interesul monarhiei chiar, în interesul salvării puterii dinastice, în interesul vitalității statului, să înceapă fără întârziere munca pentru democratizarea desăvârșită a țării ungurești, și ca anticipație a acestei munci de vitală însemnătate, să înscrie fără amânare în lege votul universal fără restricțiuni.

O ezitare, o abandonare fie conștientă, fie inconștientă a acestei munci, va perpetua criza și va statornici nefericirea țării. O preterare ar însemna palmuirea brutală a noului curent, al celui mai nesc glas al vremii, care s'ar răsbuna grozav.

Omul situației se pare a fi ministrul Lukács. Ideile acestuia sunt în parte cunoscută și, ele ne întăresc convingerea, că Lukács nu se va mai preta la risicul de a contribui la căderea noului guvern pe tema votului universal, ci ridicându-se deasupra tuturor discuțiilor seci de ordin inferior și trecând peste rabulistica politicianilor mărunți, al căror creier e concrescut cu ideile de classă, și rassă așa de puțin importante astăzi pentru salvarea statului, ajuns la răs-pântii — se va grăbi să facă în sfârșit trup dorința milioanei așa de brutal excluse astăzi din șanțurile constituției. Ne place să sperăm, că el va contribui cu toată puterea la introducerea și înființarea unui sistem politic, care să fie concretizarea desăvârșită a dreptății și a moralei, așa de necesare la noi. Așteptăm dela el ca să introducă un sistem de guvernare, la care să ia parte toate naționalitățile acestei țări în raport cu numărul, ce-l reprezintă și în raport cu jertfele de sânge și bani, pe cari le fac acestea pentru țară.

Cuvântul împărătesc s'a dat de mult, milioanele l'au auzit și așteaptă de atâta vreme înfăptuirea lui. Nu sunt deci sfinți credincioși aceia, cari nu caută ca să prezinte în sfârșit proiectul cerut de domnitor și așteptat cu sete de supușii acestuia. Lukács va trebui să-l înfăptuiască, el nu va mai putea juca rolul macabru al lui Necker, vestitul ministru de finanțe al regelui francez Ludovic al XVI-lea, care rol numai Khuen l'a putut juca. Căci dacă Khuen a putut avea darul ca cu rolul său să amâne izbucnirea revoltei celor trași pe sfoară, acest dar îi lipsește cu desăvârșire lui Lukács. Acesta nu va putea zice decât: *da*, sau *ba*. Și „*da*” va însemna: că el ia cărma țării și prezintă parlamentului proiectul de vot universal, iar „*ba*” va însemna că el se retrage dela guvern, nu ia cărma țării și va ceda locul unuia, care se ridică din șirul celor ce voesc democratizarea complectă a acestei țări, sau... că aprobă și el *octroiarea* votului universal. Una din două, dar *Tertium non datur*. Căci cu anecdote și cu minciuni din traista lui moș Stoica nu se mai poate batjocuri și nu mai poate fi trasă pe sfoară o lume flămândă și setoasă.

Glasul vremii bate înfricoșat la poartă, ea trebuie deschisă. Soldații din cetate sunt osteniți, armele lor sunt ruginite, sunt arme din evul mediu, iar glasul dela poartă, e glasul unui fenomen, e glasul naturii, care distruge, dacă cel obsedat nu i-se supune de bună voe.

EXTERNE

Reabilitarea infantului Alfons din Spania. O telegramă din Madrid anunță: Regele a subscris decretul, prin care se redă prințului Alfons de Bourbon-Orleans, fiului mai mare al infantei Eulalia, toate titlurile, onorurile și privilegiile, cari i-se cuvin lui, ca infante al Spaniei.

Conflictul între regele Spaniei și infante s'a născut din împrejurarea, că căsătoria prințului s'a fost făcută fără învoiala capului familiei domnitoare, dupăcum se recere după legile de casă a familiei domnitoare. Prințul Alfons s'a căsătorit în luna lui iulie a anului 1909 cu prințesa Beatrix de Koburg. Deosebirea de confesiune era o pedecă, dar care a fost delăturată prin dispensațiunea dată de arhiepiscopul de Bamberg.

Și în 15 iulie înainte de amezai s'a celebrat căsătoria civilă, iar după amezai cea bisericească după ritul bisericii catolice. La început se voia să rămână în ascuns această căsătorie dar în scurt timp a ajuns la cunoștința guvernului spaniol și partidul clerical a cerut în parlament disciplinarea infantului, ce a și succes edându-se un decret regesc, prin care i-s'au luat drepturile ce le avea ca infante al Spaniei.

*

Situația din Balcan și ținuta Bulgariei. Din Sofia se anunță: Premierul Ivan Geschow a făcut declarații însemnate asupra ținutei Bulgariei față cu situația din Balcan:

„Politica cabinetului meu” — a zis premierul — „este necondiționat o politică pentru pace. În primul rând avem în vedere menținerea legăturilor bune cu Turcia și din partea noastră vom face tot, pentru întărirea relațiilor cari le avem cu statele învecinate. Bulgaria va încununa tot ce poate da ansă la complicațiuni și stă departe de ea de a intra în aventuri politice și cabinetul este de acord cu intențiunea puterilor de a menține „status quo” în Balcani. Dacă însă din vre-o altă parte se va încerca a turbura echilibrul în Balcan, atunci Bulgaria își va aduna toate puterile, ca să-și apere interesele sale. Eu însă nu cred, că astfel de complicațiuni ar putea să se ivească în apropiatul viitor și nici presemne pentru așa ceva, nu sunt. Momentul de față poate aduce multe surprize, dar orice s'ar ivi, ar afla puterile unite în ideea, că în Balcan status quo trebuie menținut. De sine înțeles, chestia albaneză încă nu e rezolvată, dar nici chestia nu trebuie să i se dea o importanță prea mare.

Chestiile, cari sunt între Bulgaria și Turcia, între cari chestia macedoniană și legarea drumului de fer cu Kumanovo, noi sperăm că le vom rezolvi cât se poate de favorabil și corespunzător tendințelor de pace. Turcia va întreprinde de sigur în sfârșit tot ce va fi necondiționat de lipsă pentru liniștirea populațiunii bulgare în Macedonia.”

Cu privire la relația dintre Bulgaria și Grecia a făcut următoarea declarație:

„Relațiile Bulgariei cu Grecia lăsau mai înainte mult de dorit, dar în timpul de față sunt foarte bune. De o alianță bulgaro-greacă nu se poate vorbi, după cum s'a anunțat în ziare. Noi ne vom strădui să ajungem și în stadiul acesta de relație cu Grecia.

*

Feldmaresalul Von der Goltz și Turcii. Feldmaresalul Von der Goltz pașă, care este un cunosător admirabil al lucrurilor din Turcia unde a petrecut mulți ani în calitate de reorganizator al armatei, scrie în „Neue Freie Presse” un articol foarte important asupra rezistenței Turciei în Tripolis din care extragem următoarele: rezistența Turciei atât din punct de vedere militar cât și politic este întemeiată. Evaluează la 40.000 de inși numărul trupelor auxiliare arabe încadrate de trupe regulate turcești. Aceasta este o forță reală căreia îi vine în ajutor condițiunile locale. Mersul italian are a lupta cu focul soarelui din regiunea aceea și cu nisipul desertului. Preconizează construirea unei căi ferate ca singura eficace. „Speranța nutrită de Europa pentru o înțelegere pacifică nu se poate concepe decât numai după ce suveranitatea fie și de formă a sultanului va fi recunoscută. Nu e drept că se impută guvernului turc stăruința cu care ține la această idee. Marea mișcare reformistă din Turcia a avut de cauză resentimentul împotriva umilnii și a perderilor continue încercate sub guvernarea lui Abdul Hamid. Juna Turcie nu poate cu nici un chip să continue exemplul său. Ea a părăsit Bosnia și Herțegovina dar aceste provincii eșiră din mâna imperiului de peste 30 de ani. Și aceasta renunțare era maximul concesiilor ce putea să le facă sentimentul popular.

Chestiunea Tripolisului însă atinge cea mai vitală dintre condițiile de existență ale imperiului otoman — chestiunea arabă.

Ultimele evenimente, rezistența relativ eficace împotriva năvălitorului a trezit conștiința în puterile lumii arabe. Acest sentiment nu se mărginește numai la triburile care participă în războiu; ci se întinde acum asupra întregii lumi arabe. Încherea păcii de către C/val ar fi considerată de lumea arabă ca o trădare, ca o abdicare a puterii dirigente a Islamului. Concluzia ce ar urma de aci în chip inevitabil ar fi gândul, că actuala putere dirigentă a decăzut și că trebuie restaurat Califașul arab. Aceasta este marea primejdie de care sunt amenințați turcii. Cât pentru războiu ei nu

câștigă nimic der nici nu pierd prea mult. Deci nu au de ce să-l înceteze.

*

Greva minerilor englezi. Situația produsă de grevă parecă se îndulcește. În convorbirile ce au avut loc delegații miniere au început să se arate mai concilianți asupra crizei. În ce privește însă principiul însuși al minimumului de salariu ei se arată absolut inconcilianți, de-altfel acesta a fost recunoscut și de primul ministru Asquith.

Cu privire la arbitrajul obligator de-asemena lucrătorii se arată absolut intransigenți. Iată ce a declarat în această privință Romay Macdonald șeful partidului muncii. Într'o ședință a camerei comunelor.

„Di Asquith a întrebat pe lucrători de ce voiesc să aibe un salariu minimal. Minerii și-au expus plângerile și li-s'a recunoscut dreptatea.

După aceasta însă a făcut greșala de a cere ca conflictul să fie aranjat pe calea arbitrajului obligator pe care încă dela fundarea sa federația minieră îl respinge și'l va respinge mereu.”

Dar dacă soluția arbitrajului obligator pare insolubilă faptul că lucrătorii par aplicați a admite cifrele fixate deci ușurează întrucât-va situația.

Iată declarațiile făcute de Haslam șeful asociației minerilor din Derbyshire.

„Ne este imposibil a închide ochii asupra tuturor mizeriilor ce le acumulează. În definitiv noi nu putem risca de a-se perde numai pentru minerii din Țara galilor, care ca și proprietarii de aci sunt cu desăvârșire de intransigenți: simpatiile guvernului și a publicului și aceasta se va întâmpla dacă nu suntem cu măsură.

Este bine să fii solidar dar în ce mă privește sunt cam obosit. Minerii noștri nu suferă mult dar câți tovarăși dela celelalte industrii care sunt în legătură cu a noastră nu încep a îndura mizerie?...

*

Privitor la grevă telegramele ultime anunță că proprietarii din țara galilor și din Scoția au participat la conferința convocată de Asquith la care au fost invitați și delegații minerilor...

*

Situația în Creta. Din Canea se anunță: Societatea revoluționară a ținut marți o ședință, care a avut un decurs foarte viforos. În ședință mai întâi s'a confirmat decisiul adus mai înainte, să se trimită deputați la Athena. S'a decis apoi de a se lua toate demersurile pentru a menține ordinea pe insulă. Mai departe s'a hotărât alegerea unui comitet, care să fie încredințat cu conducerea provizorică.

Cățiva membrii au pus mâna pe cheile deosebitelor birouri ministeriale și a secretarilor din acestea și au declarat guvernul destituit. Președintele a înconjurat edificiile ministeriilor cu jandarmeria.

Aderenții lui Venizelos au protestat foarte energic contra demersurilor membrilor revoluționari. Până acum n'au fost turburări, dar populația este foarte agitată.

Consulii puterilor sunt permanent adunați la — olaltă.

*

Un atentat contra regelui Italiei. O telegramă din Roma anunță: Azi dimineață un anarhist a încercat pe stradă un atentat cu revolverul contra regelui Italiei, Victor Emanuel. Glonțul a nimerit însă pe un major de gardă și l'a rănit grav la umăr.

Regele Victor Emanuel cu soția a mers azi dimineață cu trăsura de curte la Panteon, ca să fie de față la serviciul divin, care s'a serbat astăzi, la aniversarea zilei a morții regelui Umberto, care a fost victima unui atentat din partea anarhiștilor.

Când s'a oprit trăsura înaintea bisericii un individ din mulțime a slobozit două împușcături de revolver asupra regelui. S'a născut o încăerare și o zăpăceală mare. Mulțimea s'a aruncat asupra atentatorului și poliția numai cu mare greutate l'au putut scoate din mâinile răsbunătoare ale mulțimei.

La poliție atentatorul a declarat, că se numește Emil Balbano, are etatea de 22 ani, este zidar și un anarhist fanatic. A avut intenția să-l omoară pe rege. Maiorul de gardă rănit grav a fost transportat la spital.

Vestea despre atentat a produs o consternație mare în oraș.

*

De altfel dela corespondentul nostru din Roma primim următoarea telegramă:

„Lucrătorul italian Oalba atentat din neaori la viața regelui pe când acesta se ducea la Pantheon. Victor Emanuel neating. Glonțul rănit grav un aghiotant.”

Tiberina.

Banca generală de asigurare română

Frumoasele rezultate ale primelor două luni de rezistență ale acestei bănci ne încântă. În proporție cu referințele noastre s'a ajuns deja la poziții însemnate, la cari poate unii nu se așteptau. Pe lângă munca pornită de conducători însă aceste vor crește zi de zi, se vor desvolta, și cu atât mai mult, cu cât în prima linie cei chemați: băncile noastre se vor interesa după datorință.

Băncile noastre ca fundatoare, vor prelua reprezentanța, vor face toate asigurările nouă la banca noastră, dar vor storna la scadență totodată lună de lună, toate polițele vechi dela institute streine. Conform legii și judicaturei, asiguratul e dator numai primul an de premii să-l plătească, deci trecerea (stornarea) să poate face fără a pierde, fără teamă, că vor ajunge asigurații la proces sau vor fi câștigați cu proces și fără teamă chiar și în cazul când pe biletele de premii (chitanțe, cambii) pentru scadențele proxime subscrise e decretat, că premiile se pot încasa și judecătorește. Această dispoziție indicatura a declarat-o contrară legii, deci nevalidă. Banca noastră stornează deci polițe dela bănci streine, — afară de acelea cu cari stă în legătură de afaceri, în care caz o reține chiar și culanța, — și dă informații și garanță, că asigurații nu pot avea a pierde, primindu-le totodată polițele chiar în aceleași condițiuni.

Băncile vor avea însă datorința, ca pe agenții lor să-i câștige totodată și pentru banca de asigurare, să-i angajeze chiar cu contracte ce le primește dela aceasta, — mai departe prin funcționarii, direcțiunea, comitetul lor de supraveghere încă să se intereseze de cauză.

Asemenea sunt datori toți românii, cari sunt agenți la bănci streine de asigurări să abzică de acestea, să-și ofere serviciile băncii noastre de asigurare, care îi onorează cu provizii tot așa de însemnate. Abzicerea de agentură se face fără scrupul și temere, fiindcă nimeni nu poate fi constrâns să țină o agentură, pe care nu o mai vrea, — sau să mai facă afaceri de asigurări dacă nu vrea.

Pe lângă băncile fundatoare vor sprijini în acțiunea sa banca noastră de asigurare toate instituțiile morale și culturale. Așa prin organele bisericești vor fi îndemnați preoții și învățătorii la sprijinirea ei, cu ocazia diferitelor întruniri vor discuta cum să conlucre la lățirea asigurărilor în popor, — și apoi „Asociațiunea” noastră culturală va fi instituția, care va aduce în discuție în secția ei economică această chestie de mare importanță.

Subiectul prelegerilor economice se va spori de aci înainte, tratându-se poate din oficiu la ori ce ocazie și afacerea asigurărilor, — ba se va pregăti și împărți poate și o prelegere practică în acest scop.

Pentru ca însă asigurările, mai ales cele de foc, să ajungă o estindere mai mare la popor, foarte bun serviciu pot face însoțirile de credit ce le avem prin sate. Scopul principal al acestora e binefacerea, e ajutorarea țaranului pe diferite căi, și între aceste multe căi e și garantarea averii lui prin asigurări. Foarte ușor se poate ajunge aceasta, căci avem model la unele însoțiri săsești, cari din a lor plătesc premiile de foc pentru membrii lor sau pentru satul întreg.

Metodul ar fi că însoțirile noastre de credit trebuie să-l introducă: 1, sau că ele din venitul lor plătesc fără a pretinde restituirea, premiile de foc pentru toți membrii lor; — 2, sau că le detrag dividendele după părțile fundamentale: cu aceste dividende apoi și cu diferența ce ar solvi-o însoțirea ar achita premiile de asigurare ale membrilor lor; — 3, sau că ar anticipa însoțirile premiile pentru toți membrii deodată și le-ar încasa ulterior fără interese la scadența împrumuturilor luate de membrii sau la un timp binevenit țaranului.

În aceste chipuri și în alte chiar s'ar putea

asigura prin însoțiri bunul țaranului nostru cu multă ușurință, s'ar crește și deda cu asigurările pregătindu-l pentru asigurările de viață țărănești, pe cari banca noastră cu timpul încă le va lua în plan. Însoțirile ar avea să decreteze principiul, că numai acelor membrii le dau împrumuturi, cari se asigură, sau să valideze acest principiu după ce a acordat cumva să instruiască poporul de însoțire.

Dela asigurarea membrilor ar veni de sine cu începutul asigurarea întregii comune. Am ajunge astfel prin însoțirile noastre aceea ce comune săsești la noi au ajuns cu concursul comunelor lor politice. Aranjamentul acesta pe încetul nu e ne-realizabil, iar în privința aceasta banca noastră de asigurare nșor dă informațiunile de lipsă, ba poate chiar și „Reuniunea de agricultură română a comitatului Sibiu”, care cu drag s'a ocupat de chestia însoțirilor noastre. Prin asigurările în masă însoțirile ar beneficia apoi și de unele provizii, cari tot pentru scopuri de asigurări s'ar putea folosi.

Numai prin o conlucrare comună a tuturor organelor și instituțiilor noastre ce ne mai stau la dispoziție numai prin tragere de inimă și numai prin noi înșine vom putea ajunge la realizarea problemei mărețe ce și-a pus banca noastră de asigurare. Avem sfântă datorință toți să sprijinim opera începută întru ridicarea hainei stării a poporului și întru consolidarea noastră pe teren economic. Fiecare la locul său să-și facă datorința întru cinstea sa și binele neamului, iar presa noastră mai ales zi de zi să ne dea îndemnul agitănd mereu pentru întărirea acestei instituții unice la noi românii.

Oct. Sglimbea.

PRESA

„Le figaro” 11 martie 1912. Cu ocazia revistei militare organizate de ministerul de război: „Era într'adevăr primăvara Franței întinerite pe care am sărbătorit-o aclamând trupele într'o ceremonie patriotică, al cărui obicei îl perdusem de atâta vreme, ca și cum armata noastră ar fi fost condamnată la exil. Cuvintele nu pot ajunge spre a exprima emoția ce cuprinde sufletul celor peste 300.000 parizieni când aeroplanelor și baloanele crucișătoare au apărut la orizont. Sus tot mai sus se ridicau pasările imense jucând de asupra norilor și apoi scoborându-se până la pământ pe când zgomotul motoarelor străbăteau până în adâncul sofetului noastre renăscând curajul și mândria națională.

Este întoarcerea spre tradiție, spre bravură, spre unire spre adevăratele sentimente ale nației.

„Budapesti Hirlap” pregătește opinia publică maghiară asupra primejdiei pe care o rezervă sufragiul universal. Parlamentele din Berlin și Viena de unde a fost simțitor împuținată aristocrația de drept istoric ca și aristocrația banului spre a fi înlocuite pe cât cu puțință cu aristocrația intelectuală și a muncii, sunt exemple elocvente. Și dacă te mai gândești că „națiunea” mai are pe cap beleana naționalităților...

„Az Ujság”, foarte încântat că șirul audiențelor la Viena cuprinde și pe Tisza e de părere că situația politică nu se poate clarifica decât reactivând guvernul Khuen și satisfărând toate pretențiile lui...

„Gazeta Transilvaniei” salută pacea. Evenimentele ce se pregătesc ca și atâtea chestii la ordinea zilei dan nu pot înțezii acestei păci de mult așteptată de românimi-a întreagă: *eventuala dizolvare a camerei și alegeri nouă; episcopia maghiară, reforma electorală; combaterea și strivirea vânzătorilor de neam Mangra, Brote, Vlaicu...*

„Seara” scrie: **In chestia împăcării:** Felicitând din toată inima pe frații noștri pentru atitudinea lor atât de înțeleaptă, nu putem uita nici pe d. C. Stere, care a fost mijlocitorul norocos al păcii. D. C. Stere, deși om de partid la noi în țară, a reprezentat în acțiunea d-sale de peste mări

numai sentimentele opiniei noastre publice și a dus fraților învrăbiți solia de pace a noastră a tuturoră dovedind că mai presus de orice preocupări ne stăpânește și ne va stăpâni solidaritatea națională, dragostea curată față de cauza sfântă a neamului românesc.

„La Politique”. Budgetul pe 1912—1913. D. N. P. *Inoșiei raportorul budgetului român pe 1912 constată că reducerile de 12 și jum. făcute de guvern anul trecut nu au contribuit la o scădere a venitelor statului. Dimpotrivă ele s'au urcat puțin. Cu atât mai puțin ele vor influența încasările pe anul curent chiar și cu cele 6 milioane reduceri făcute pe acest an. Astfel reducerile făcute asupra dărilor în acești doi ani 1911 și 1912 se ridică la 18 milioane și jum. și toate sunt făcute pentru ușurarea claselor sărace.*

Scrisoare din Iași

Despărțire mișcătoare. — Reprezentațiile operii imperiale rusești. — Mișcarea stărnită de reforma universitară a d-lui C. Arion.

În dimineața zilei de duminică 26 febr., clopotele dela mitropolia-catedrală puneau parcă mai multă intenzitate în sunetul lor sonor, iar drept credincioșii cu greu răsbiau, în valuri-valuri, în cuprinsul sfânt al lăcașului dumnezeesc: P. S. Sa Nicodim, episcop al Hușilor, își lua rămas bun dela păstoriții săi...

Nu numai ceice azistau, coriștii, slujitorii, preoții și însuș P. S. Sa Nicodim — ci chiar și tot ce nu era însuflețit: icoanele sfinte, lungile colonade, vitraliurile colorate prin cari soarele anevoie intră, lespezile reci — își exprimau, în graiul lor mut, adâncul regret după celee pleca. Glasurile metalice ale cântăreților vibrau prelung, cu o duioșie neobișnuită, sub bolțile întunecate, ce resfrângeau atât de jalnic sfintele psalmodii în sufletele ascultătorilor, încât vibrau și dânsule de emoțiunea curată ce leagă, cu adevărat, pe om de spiritul divin.

De neuitat a fost pioasa slujbă, din dimineața acelei dumineci de primăvară, în timpul căreia P. S. Sa a hirotonisit însuș pe un preot și un diacon.

De neuitat sunt și cuvintele pe cari P. S. Sa l-a rostit după terminarea sf. liturghii. În cuvinte emoționante a evocat mărețea figură a mitropolitului Iosif Naniescu, care i-a servit de călăuză în cei 23 de ani pe cari i-a petrecut în mijlocul ieșenilor. Le-a mulțămii acestora de dragostea cu care le-au înconjurat în tot timpul șederii P. S. Sale în Iași și a terminat zicând: „Cu drag mă duc acolo unde bunul Dzeu a binevoit să mă trimeată să păstoresc, dar cu un regret tot atât de mare mă despart de dv. Dumnezeu să vă aibă în sfânta lui pază!” — „Amin!” — a răspuns mulțimea profund mișcată.

În Apus astăzi rușii sunt la modă.

Nu este operă literară rusă pe care nemții să n'o fi tradus și francezii... comentat.

Fanatici adepți de-ai misticului Tolstoi veți găsi la toate popoarele de pe suprafața globului, dar mai ales, după Rusia, în țările apusene ale Europei; constanții admiratori ai unor genii ca Pușchin, Tschaičovschi, Gorki și Andriev veți întâlni pretutindeni.

Piese rusești se joacă pe scenele tuturor teatrelor, iar dansurile, vestitele dansuri rusești, le admiră o lume întreagă, dar mai ales francezii, în capitala cărora, ele sunt „en vogue”.

Și nu se putea să nu se găsească și la noi un practic impresar, care să profite de marea noastră slăbiciune pentru tot ce poartă pecetea Apusului — „când francezii răcesc, românii... strănută!” — și să ne procure senzații similare cu acelea pe cari le încearcă în prezent și cei din Apus.

Zis și făcut. Și de o lună cele mai mari reclame s'au cheltuit pentru anunțarea reprezentațiilor unei trupe de operă din Moscova.

Prețurile au fost colosale; să nu credeți însă că afuența ieșenilor a fost mai prejos.

Doă sunt indeosebi condițiunile cari au determinat această rară afuență: producțiunile rusești sunt la modă și orice manifestațiuni ale poporului vecin sunt pentru noi nouă, deși nu ne desparte decât Prutul. Nu ne cunoaștem frații de peste Prut, d'apoi pe ruși!

În sfârșit o condițiune secundară, pe care totuși spectatorii cu gusturi subtilizate o prețuesc mai mult decât pe celelalte, e că trupa aceasta ne-a procurat momente de adevărată artă, ținând atențiunea tuturor imperios încordată.

Oricum, pentru marea majoritate a publicului tot condițiunile noutății prevalează. Nu conose limba rusească și to uși la sfârșitul fiecărui act arătau niște mine mai mult decât încântate.

Relativ, cunoaștem o muzică nemțească, alta italiană, una franțuzească și, mai puțin decât pe celelalte, pe a noastră, cea românească. Ei bine, cea rusească e cu totul altfel. Are și ceva din severa tehnică a celei germane, ceva din sonoritatea — cu prelungi ecouri — a celei italiene, și ceva din spontaneitatea plină de grații a celei franceze; dar cu toate astea, gren poți bănuși în menșitatea puternicului ei colorit, specific național — aci cu accente vădit barbare, aci cu accente de duioasă muzică religioasă — caracterele celorlalte muzici.

Cât de călduros au fost îmbrățișate spectacolele trupei de operă rusească de către ieșeni, stă drept dovadă faptul, că deși la început fuseseră anunțate numai cinci, impresarul s'a văzut acum silit — ce nenorocire pe dânsul! — să mai anunțe încă două.

Până acum s'au cântat „Mazepa” de Tschaičovschi, „Dama de Pică” de Tschaičovschi, „Viața pentru țară” de Glincka, „Demonul” de Rubinstein și „Eugen Oneghin”, de Tschaičovschi. Se vor mai reprezenta: „Carmen” de Bizet și „Faust” de Gounaud.

Printe elemente găsim unele chiar foarte bune, cum sunt de pildă: bssul Sesevitz și primadona Schibitzka. Un remarcabil bariton e românul basarabean Atanasoff (Atanasie).

Se știe că actualul ministru al instrucțiunii publice, d. C. Arion, urmează să prezinte parlamentului un proiect de lege, ținând la reformarea universităților.

Mai mult ca sigur însă că d. ministru va fi silit să înscrie la activul său un insucces regretabil. Regretabil, pentru că mulți, neînșcriși în partidul conservator, se deprinseseră să vadă în d. Arion un bun ministru de carte românească.

Alte ilezii sunt deci pe cale de a se risipi.

În adevăr, proiectul d-lui Arion, pe lângă marea scădere pe care o prezintă de a avea un caracter personal, căci deschide porțițe tainice de intrare în universități pentru anumite persoane a-greate de d-sa — scădere pe care de altminteri au prezentat-o și proiectele de legi ale d-lor Disescu și Haret — mai are și nejustificata tendință de a pune mai prejos universitatea dela Iași, față de cea dela București.

Proiectul de abia a fost adus la cunoștința publică și defectele au și început să fie speculate; și nu de ori cine, ci de chiar profesorii celor două universități.

Luni seara, marile colegii ale celor două universități, au fost convocate de cătră profesorii nemulțămiiți.

Cei din București s'au ridicat contra caracterului personal a legii d-lui Arion; cei din Iași s'au ridicat și contra caracterului personal și, mai ales, contra tendinței de înjosire a universității ieșene.

Iată două dintre cele mai periculoase clauze:

1. Profesorii dela Iași n'au dreptul să recomande profesori pentru cea din București; 2. În comisia de examinare a candidațiilor la profesorat universitatea din București are 3 reprezentanți, iar cea din Iași numai unul.

Față de acestea, profesorii din Iași, aproape

GONDA

▲▲▲ Stabiliment de vestminte ▲▲▲

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 451.

în unanimitate. s'au hotărît, ca în ziua în care d. ministru va depune legea pe biroul Camerei, cu toți să părăsească catedrele.

În fața acestei energice hotărîri, d. Arion, cu siguranță, va fi silit să bată în retragere, împreună cu proiectul său de lege.

Șt. P. Moldovan.

Din Bucovina

Scrisoare din Cernăuți.

Chestia bisericească. Iarăș un meeting. Știri.

Una dintre cele mai marcante și hotărîtoare chestii din Bucovina e și mult discutata chestie bisericească. Până acum câțiva ani era în biserică pace. Nu se vorbea aproape nimica și toți erau pe deplin mulțumiți cu starea aceasta. Dar de când s'au trezit rutenii la conștiința lor națională au și cerut drepturi dela români, cu privire la averile fondului religios și la posturile mai înalte, pe cari le aveau numai românii.

Timpul a trecut și lucrurile acestea au luat tot dimensiuni mai mari, devenind în momentul de față chiar provocatoare la adresa românilor. E netăgăduit o obrăncie, de a cere dela noi cu forța concesiuni pe terenul bisericesc. Biserica a fost a românilor și numai vovozii români au dotat-o cu averi colosale, cari astăzi se află în administrarea statului.

Chestia aceasta reclamă o rezolvire cât mai grabnică, ca să se stabilească odată pace în sânul bisericii. În privința aceasta există și din partea românilor diferite păreri, reprezentate de o parte de partidul apărărist și o parte din cler, iar de altă parte partidul democrat.

Partidul apărărist e de părere să se dea rutenilor o dieceză proprie în frunte cu un vicar ruten, care să fie supusă, ca și dieceza Dalmației, mitropolitului român. Postul de mitropolit să-l ocupe însă totdeauna un român.

Partidul democrat susține părerea, să nu se creeze o dieceză aparte pentru ruteni, căci astfel s'ar stânjeni caracterul românesc al bisericii, ci să se înființeze congresul bisericesc, compus din clerici și mireni să fie supremul for în afacerile bisericești și să exerciteze un fel de controlă asupra averii fondului religios.

Nu ne putem pronunța pentru nici o parte. Dorința noastră însă e să se facă o împăcare între ambele națiuni, dar să nu ieșim noi învinși și cu pierderi. Crearea unei dieceze pe spelele fondului ar fi pentru noi păgubitoare, și partidul democrat e de acord să se înființeze o astfel de dieceză, dar din mijloacele rutenilor. Mitropolitul trebuie să fie român, conform tradiției, și tot așa și vicarul general. La acest post înalt devenit vacant prin trecerea la cele eterne a mult regretatului M. M. Calinescu, aspiră rutenii cu toată energia. Datoria noastră e să împiedecăm în ori ce caz realizarea acestei idei fantastice, care ne-ar compromite. Și aici trebuie solidaritate.

Se proiectează iarăși un meeting la Cernăuți, spre a se debate chestia bisericească.

Convocătorii săi sunt partidul apărărist și d. Tudor Stefanelli. Meetingul din toamna anului trecut n'a avut nici o reușită, din cauza că nu toți au acceptat propunerile luate la el. Chiar și mai mulți preoți au refuzat, să-l semneze. Vom vedea ce se va hotărî și de astă dată pun o întrebare: La ce se adună mii de țărani și să asculte pe cutare energic orator, care aduce o propunere și toți o votează, fără să știe despre ce-i vorba? Ar trebui pregătit și poporul puțin pentru aceste lucruri. Dacă ar fi o organizație națională, aceasta s'ar întâmpla foarte ușor. Iarăși mă poticnesc peste „Dacă”: Sau cel puțin să se admită la cuvânt și bărbați cu păreri contrare și în felul acesta să se formeze o mișcare mijlocie. Mai mult n'avem de spus. Așteptăm ziua de 25 martie, când se va ținea cu toate probabilitățile meetingul.

Statistica studenților dela universitatea din Cernăuți arată, că sunt înscriși și 312 români din 1232 în total. După germani și ovrei venim noi în rândul al doilea, dar totuș nu e tocmai îmbucurătoare vestea, căci 75 studenți sunt din România. Prin urmare rămânem numai 237 față de ruteni cu 187.

N'avem dară prea mulți intelectuali. Să nu ne deplângem.

Correspondent

Litere — Arte — Științe

Altă ortografie

de dr. Al. Bogdan

— Urmare —

XV.

Un alt inconvenient:

După regula Academiei scriem fără nici-o greutate: bazmă, beizadea, ciulamă, livrea, mârgea, nuiă, pară, sarmă, sofă, turturea, fiindcă într'adevăr cuvintele se sfârșesc într-o vocală accentuată (ă).

Însă și cuvântul moșii, singular moșie, (fonetic scris: moși) se termină într-o vocală accentuată (în i) atunci, când cuvântul se rosteste. Urmarea ar fi, ca vocala i să se scrie accentuată, deci: moș... Ei, dar care din cei doi i? Vedeți, aici regula Academiei ne lasă în baltă. Ne ajutorăm însă din proprie inițiativă și scriem accentul pe cel dintâiu i: moșii. Acum deschidem „Dicționarul ortografic” alcătuit de Dl. Șt. Pop, „luându-se de bază regulile împreună cu glosarul publicat de Academia Română și modul cum se aplică aceste reguli în publicațiile Academiei” (Prefața pag. III și IV.) Căutăm și găsim: moșie, moșii (fără nici un accent!) Tot așa se scriu în Dicționar și: hoții, doctorii, economii, fototipii etc. (fonetic s-ar scrie: hoți, doctori, economi, deosebindu-le de: hōți, dōctori, econōmi).

Concluzia poate fi numai aceasta: Sau nu se observă regula fixată de Academie, — sau această regulă s-a formulat având în vedere numai *literile* scrise, nu sunetele limbii! De *accentuat* însă se pot accentua doar numai sunete, nu litere, cari se pot numai scrie cu *accent* pe ele!

Alt inconvenient:

Avem cuvintele: călătorii — călătorii, prăvălii — prăvălii, pribegii — pribegii, nebunii — nebunii. Așa sunt scrise în „Dicționar” și după „Regule”. Nu există nici o deosebire între ele, sânt așanumite *omografe*, cuvinte scrise în acelaș fel. Dacă are undeva rost o regulă de accentuare, apoi de sigur că are rost la scrierea acestui fel de cuvinte, a căror cetire corectă ai putea-o ajuta cu punerea accentului, acesta fiind doar întreg rostul accentului în ortografie! Și tocmai aici regula Academiei ne lasă iarăș în baltă. S-ar putea scrie — în spiritul „Regulelor” nu și după sistemul fonetic! — așa: călătorii (singular călătorie) — eu călătorii; prăvălii (singular: prăvălie) — eu prăvălii o piatră; pribegii — eu pribegii cu pribegii; nebunii — nebunii și eu văzând pe nebunii aceștia.

Și având în vedere rostul accentului în ortografie, vom face deosebire și în scrierea următoarelor cuvinte: (Dicționarul nu o face) prietini — prietini, filozofii — filozofii, copii — copii, avuții — avuții, principii — principii, parohii — parohii, episcopii — episcopii, câmpii — câmpii, vitejii — vitejii, comedii — comedii, poiana Florii — Florii, tu consimți — el consimți lupta — el luptă, călări — a călări, tu auzi — el auzi, tu ieși — el ieși, era fanariotă — era frumoasă, roșii (adjectiv) — eu roșii (verb.) etc.

Înainte de ce am continuă, reasumăm argumentarea noastră, acum mai lămurit: Dacă academia a stabilit o regulă de accentuare în scrierea *sunetelor* („se însemnează cu accent *vocala* care sfârșește un cuvânt”), ea a primit *principiar* semnul accentului între celelalte semne ortografice.

Accentul se întrebunțează în ortografie numai pentru a *ușura* cetirea corectă a cuvintelor.

Prin urmare în ori ce caz se vor scrie cu accent cuvintele *omografe*, pentruca cetitorul, în graba lui, să nu accentueze greșit și să fie astfel silit a receti încodată fraza.

Această concluziune găsește o oarecare recunoaștere și în „Dicționarul ortografic” al dlui Pop, în care — dacă n'am găsit numeroasele *omografe* înșirate de noi mai sus — găsim totuș aceste trei modele — modele (acesta lipsește): lături — lături (scrise și în Dicționar cu accent!) și sufragiu — sufragiu*. plural: sufragii, sufragii (Cel dintâiu cuvânt corespunde cuvântului englezesc *suffrage*. Cel de-al doilea poate englezescului *suffragist*?). Se vede, că și în Dicționar se ține seamă de diferențierea

* Ar trebui scris sufragiu. Ea încă n-am cetit și nici n-am auzit acest cuvânt.

omografelor; dar numai atunci, când nici unul din *omografe* nu se termină în vocală accentuată. Aceasta constituie în orice caz o inconsecvență în aplicarea accentului ca semn ortografic, îndatăce ai primit întrebunțarea lui în mod principiar. Și datoria unui bun dicționar ortografic românesc ar fi să adune toate *omografele*, cari se întâlnesc în scris și să le dea pe toate. Noi adăugăm aici încă câteva: paralele (banii) — paralele (liniile) albie (albia râului) — albie (femenin adjectiv albin) apele (singular, apa — apele (sing., apel)*) acele (singular, ac) — acele (pronume).

Iar dacă avem în vedere și formele populare ale limbii — în colecțiile de poezii și povești populare — atunci numărul *omografelor* va crește încă. Ca exemplu serviască numai acesta: acă (acum) — acu (acul) în fraza: „Acu-i acă; adu acu”.

Omografe sânt și cuvintele: *încă, un, mai și*, cari în dicționar sânt scrise numai așa. Pe și îl vom deosebi de și ușor, așa că pe unul îl vom scrie cu i accentuat. Vom scrie: „Alexandri și Eminescu sânt cei mai mari scriitori moldoveni”. Însă: „Și Slavici, și Coșbuc, și Iosif trăiesc astăzi în România”. Sau în fraza aceasta: „care și dansa putea strica limba”.

Tot de accent ne putem folosi și la scrierea cuvintelor *mai și un*. „Este vorba de un scriitor cunoscut” și „E vorba de un poet”. Celălalt cuvânt: „Marioara s'a făcut *mai* frumoasă, decât trăiește la țară” și „căci de căsuța aceea mi-a părut *mai* rău, că nu mai trăiește”. „Alege-ți din comorile acestea, ceace înveselește inima ta *mai* mult”.

La scrierea *omografului încă* ne putem folosi de mijlocul întrebunțat în asemenea cazuri în ortografia nemțească. Nemții, adevă, subtrag cuvântul în manuscris și-atunci el se culege cu litere cursive. Vom scrie deci: „Încă nu s'a întors din călătorie” și „Tu *încă* ai fost cu el?”

Dupăce am descoperit în ortografia actuală și relativ la scrierea accentului lacune și inconsecvențe, propunerea noastră este, să *renunțăm* la *accent*. Aceasta însemnează, că nu stabilim nici-o regulă după care să se scrie sunetele (*vocalele*) accentuate.

Motivele: Noi, Românii, știm accentua cuvintele noastre. Străinii, cari învață limba românească, învață deodată cu cuvintele și accentuarea lor. Așa învățăm doar și noi limba germană, engleză, rusească. Iar numai de dragul câtorva elevi străini, cari *încep* să învețe limba, nu face să încarci ortografia noastră, și de altcum destul de grea, cu *încă* un balast.

Astfel am fi rezolvit chestiunea scrierii cuvintelor cari se sfârșesc cu vocală accentuată și a cuvintelor *asa, deși*, și-a altora de felul lor. Se vor scrie fără accent.

Dintr'un alt motiv însă nu putem renunța cu totul la întrebunțarea accentului ca semn ortografic. Căci dacă ortografia, care folosește *prea des* accentul, îngreunează simțitor scrierea (nu și tipărirea), ortografia care îl folosește *rar*, aduce cetitorului un câștig în timp, întru cât îi ușurează înțelegerea textului la întâia lui cetire. Unde și cât de des trebuie pus accentul (înțelegem numai cuvintele *omografe*), aceasta o va ști și o va simți *mai* bine scriitorul însuș.

Din considerații sintactice, accentul este de prisos când am voi să facem deosebire între două *omografe*, dintre cari unul este masculin, celălalt feminin (episcopii — episcopii), unul substantiv, celălalt adjectiv ori pronume ori verb (albie — albie, era — eră, acele — acele, roșii — roșii), călătorii — călătorii), unul în timpul prezente, celălalt în perfect (auzi — auzi) etc. etc.

În genere: oridecâteori sensul cuvântului *omograf* este deplin stabilit prin celelalte cuvinte din frază, sau chiar și numai prin ordinea lor, accentul este cu totul superflu. El se va aplica prin urmare numai la *omografele rar întrebunțate în limbă* și atunci, când scriitorul îl crede *indispensabil* pentru înțelegerea repede a textului (lături, modele, poate și: copii, principii, mâi, un, o, și etc.).

* se zice și apeluri. În dicționarul Limbii Române, edat de Academie, nu se găsesc formele pluralului.

Multe din omografele înșirate în capitolul acesta, încetează de a mai fi omografe, dacă le scriem după sistemul fonetic, care deci și în punctul acesta însemnează o simplificare a ortografiei. Astfel vom scrie fonetic: călători—călători—eu călătorii (fără accent) pribegi — pribegi *) — pri-

*) Numai dacă va fi neapărat de lipsă, se va scrie pribegi—pribegi, călători—călători, begii, tu consimți — Iel consimți, călări — călări, auzi—auzi, Ieși—Ieși, etc.

Vom scrie însă totdeauna: și — și, mai — mai, un — un, o — o.

Și vom putea scrie: moși—moși, hoți — hoți, economi — economi, nebuni — nebuni, filozofi — filozofi, cîmpi — cîmpi, Flori — Flori etc.

Ca un lucru curios adaug aici o greșală tipografică, cauzată de scrierea neclară a accentului: „S-a organizat armata națională, care nu mai există, și a cărei strămoșească vitejie principele Carol a știut să o reînsoțască”. Dacă ar fi să credem tiparului, armata României astăzi nu mai există. Autorul a voit să zică însă: „nu mai există”.

Cronică externă

Greva minerilor germani.

Pe când așa dar în Anglia lucrurile merg spre aplanare, vestea unei noi greve generale miniere ne sosește de astă-dată din Germania.

Greva a început în Bazinul Ruhr și înglobează peste 100,000 din cei 360,000 de lucrători cât sunt întrebuințați în această regiune. Greva care a izbucnit nu este o grevă de simpatie pentru minierii englezi. Prelențiile care au provocat această grevă sunt mai vechi. Minerii din Westphalia reclamă o sporire de salar de 15%. Organizațiile muncitorești s'au făcut ecoul acestor revendicații. Dar aceste organizații fiind deosebite, lucrează fiecare după principiile ei. Astfel dintre toți minerii de aci 160,000 sunt sindicați și anume: 80,000 sunt în sindicate socialiste, 20,000 sunt împărțiți între sindicate neutre așazise uniunile Hirsch Duncker și sindicate poloneze și 60,000 sunt sindicate creștine. Sindicatele creștine voesc o politică de conciliațiune pe când celelalte voesc să impuie punctul lor de vedere prin grevă.

Pe lângă o augmentare de 15% a salariului sindicatul socialist cu aliații săi cer o reducere a orelor la nr. de 8 și în zilele când temperatura este prea ridicată la 7 și chiar la 6. Patronii nu se arată ostili să discute o sporire de salar dar ei pretind că aceasta să se facă nu cu sindicatele ci cu comitetele prevăzute de lege ca delegate a lucrătorilor. Sindicatele susțin că experiența a dovedit că aceste comitete constituite după prevederile legii nu se pot forma din oameni experimentați. Astfel conflictul a izbucnit și de aci greva.

Astfel cu toate că sindicatele creștine nu s'au raliat la grevă, cel socialist cu aliatele sale, în consiliul ținut joi acum o săptămână la Herne a votat greva cu o majoritate de 507 voci împotriva a 74. Șefii socialistilor totuși regretă acest pas. La greva care au făcut-o în 1905 ei aveau cu dâșii și sindicatele creștine pentru care

înșiși episcopii catolici au strâns ajutoare care s'au distribuit la toți greviștii. Acum acești lucrători sunt împotriva lor. De altă parte casa organizațiilor greviste e slabă. Dar ei contează pe faptul, că greva engleză a paralizat trimiterea de cărbuni în Germania. Se știe că Germania deși are mine însă producția ei de cărbuni nu acopere trebuințele industriei sale, care e tributară în cea mai mare parte a Angliei. Acuma când greva engleză a împiedecat exportul și când și producția internă se simte extrem de diminuată, de sigur că cercările industriale se vor simți îndemnate a ceda muncitorilor; de altă parte însă patronii având cu ei pe lucrătorii organizației creștine, privesc situația obiectiv.

Privitor la greva din Germania ciocnirile ce erau de prevăzut se confirmă prin telegramele diferitelor agenții; la Hamborn focuri de revolver au fost schimbate între agenții polițienesci și greviști. Deasemenea la Obermarxloh, jandarmii cari escortează pe lucrătorii negreviști au fost atacați de cei greviști cu pietre.

Răsboiul italo-turc

Intreagă Europa așteaptă cu mult interes rezultatele acțiunii de pace întreprinsă la Roma și posibilitatea unei eventuale acțiuni a flotei italiene împotriva porturilor turcești din Europa. O eventuală acțiune a flotei italiene ar pricinui complicațiuni incalculabile, dreptaceea — deși telegramele aduc știrea despre o acțiune în contra Salonicului — se sperează, că Italia, totuș, va încunjura întrebuințarea acestui „ultima ratio.”

Demersul puterilor la Roma.

Viena. — Ziarul „Zeit” află din sorginte informată următoarele:

„Acțiunea de mediațiune a puterilor a fost întreprinsă sâmbătă în mod oficial. În aceasta zi, ambasadorii celor cinci mari puteri, Austro-Ungaria, Germania, Rusia, Franța și Anglia, au întrebat ministrul de externe din Roma, în urma înțelegerii luate de ei, care e maximul de concesiuni pe cari Italia ar fi gata să le acorde Turciei.

Tratativele cu guvernul italian nu sunt încă încheiate.

Cu toate deosebirile de vederi cari se constată încă actualmente între factorii competenți ai Turciei și Italiei, se speră în cercurile diplomatice, că acțiunea puterilor va avea succes.

Turcia continuă a-și menține în mod riguros punctul ei de vedere și nu vrea să audă de aneuniune.

Atitudinea Porții este motivul aprecierilor pesimiste asupra șanselor de pace cari se fac din diferite părți.

După terminarea tratativelor din Roma, se vor începe tratative la Constantinopol.

Roma. — Guvernul italian va declara în nota sa de răspuns către puteri, că nu e dispus să acorde nici un armistițiu și va cere retragerea trupelor turcești din Tripolis. În caz contrar va relua cu și mai mare energie acțiunea pe apă și pe uscat.

Cercurile din Roma nu se arată optimiste,

deoarece se știe, că Turcia nu va lua nici o hotărâre înainte de nouile alegeri pentru parlament.

Rusia amenință Bosforul.

Berlin. — Ziarul „Vossische Zeitung” anunță din Constantinopol, că în cercurile bineinformate se consideră ca sigur că în cazul unui atac italian asupra Dardanelor, flota rusă din Marea neagră va intra în Bosfor.

Ca motiv al unui asemenea atac din partea Rusiei se dă aci faptul, că Rusia e supărată din cauza repetitei nereușite a intervențiilor sale pentru pace.

O telegramă entuziastă a mohamedanilor.

Constantinopol. — Populația din Djebel, Gharbi, Beirut, Alep și împrejurimi, a adresat marelui vizir o telegramă prin care protestează contra anexării Tripolitaniei și Cironaicei și declară că mai bine preferă să moară până la unul, sub gloriosul drapel mohamedan, transmitând urmașilor ura față de cruzii și lașii italieni, decât să trăiască în mod mizerabil și rușinos sub drapelul presiunii și tiraniei.

Acțiunea flotei italiene.

Constantinopol. — O telegramă din Atena anunță, că corespondenții ziarelor italiene veniți pentru a urmări acțiunea flotei italiene asigură că această acțiune va începe peste câteva zile.

Viena. — „Neue Freie Presse” comentând știrea ziarului „Tribuna” din Roma că operațiunile italiene vor trebui să continue cu energie, zice că un atac al Dardanelor ar fi foarte greu față de măsurile luate de Turcia.

În afară de aceasta, atacarea Dardanelor ar avea de consecință, că Rusia să-și aducă flota în Dardanele. Încât privește Anglia, trebuie să se pue în legătură cu aceste chestii, plecarea din Malta a întregii divizii navale engleze care a pornit în spre Creta, zice-se.

Expoziția de țesături și cusături din Sibiu

— Serbarea de deschidere. — Descrierea expoziției. —

Duminecă (3 martie), s'a deschis în Sibiu expoziția de țesături și cusături naționale românești, fiind prezenți cei mai de seamă bărbați ai românilor de peste munți.

La deschidere a luat parte și Excelența Sa I. P. S. mitropolit Ioan Mețianu cu o aleasă suită. Obiectele expuse sunt colecția privată a d-nei Maria Cosma prezidenta Reuniunii femeilor române din Sibiu și pot fi văzute în toate zilele dela 10—12 și dela 2—4 ore.

La deschidere d-na Maria Cosma a spus în câteva cuvinte scopul ce a urmărit prin aranjarea expoziției. Condușă în totdeauna de dorința de a promova interesele Reuniunii femeilor române din loc, — zice d-sa în vorbirea de deschidere — am crezut că fac un bun serviciu, atât școalelor susținute de ea, cât și onor. public sibiian și din jur, dacă expun colecția mea de modele originale românești, strânse din toate ținuturile locuite de românii din patria noastră.

Când am adunat aceste obiecte, credeam, că conform promisiunii unui domn din țară, care a stăruit foarte mult de mine să aranjez pavilionul transilvănean dela expoziția jubilară din București,

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA, întru Palatul Merbi.

Operază și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie, cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

cea mai mare parte din ele vor forma secția industriei de casă ardelenesti în Muzeul etnografic de acolo. Dar din diferite motive acest plan nu s'a realizat și azi mulțumesc lui Dumnezeu, că mi-a rămas mie comoara aceasta, și o pot folosi în prima linie ca model în școala de industrie a Reuniunii noastre.

Atâtea modele originale conține această lecție, și munca țărancilor române, cari le-au lucrât, dovedește un gust așa de distins și artistic, încât merită să fie apreciată de toată lumea românească și străină. Sunt fericită că mi-a succedat să vă pot arăta în forma aceasta și să vă pot spune, că aproape tot e lucrat de țărance, cari nu în școală, ci dela mamele lor iscusite au învățat această artă neîntrecută.

Câtă stimă și recunoștință datorim mamelor române, cari ne-au păstrat pe lângă limbă, religie și obiceiuri și prea frumosul și igienicul nostru port național.

Mulți afirmă, că e prea bogat, confecționarea lui răpește prea mult timp și e prea costisitor. Intr'o privință le dau dreptate. E prea costisitor, dar numai al țărancilor, cari trăiesc în apropierea orașului și sunt influințate de elemente străine. Dorul de variație, moda, pe multe le ispitește să-și schimonosească portul. Multe țărance bogate își comandă chiar la străini costumele, ca să fie cu atât mai deosebite. Acest rău aduce de obicei ruina familiei, fiindcă astfel de femei nu muncesc nici în casele lor, și nu sunt o pildă bună fetelor lor, precum erau străbunele.

În lunga mea călătorie, întreprinsă cu fiica mea Minerva, în anul 1906, am văzut pe lângă frumoasele noastre țărance în port original și unele femei bogate, cari adoptaseră un port de tot străin și erau atât de schimbate, de parcă se țineau de altă rasă. Am văzut chiar și pe un fecior de 18 ani din cea mai avută familie în comună, care în loc de cămașă de pânză țesută de mâinile mamei sale, purta o bluză de catifea roșie necăptușită, brodată cu boboci de trandafiri, în colori imposibile, și spunea, că ani de rând o folosește, mai ales la dans. Vă puteți închipui ce urmări fatale are adoptarea unui port așa de nerațional. În schimb, costumul românesc, pe lângă că e pitoresc are și favorul de a fi cel mai igienic, fiind alb, curat și prin largimea lui cedând oricărei mișcări a corpului.

Când am stărut să înființăm și școala de industrie pe lângă cea de menaj, am sperat, că ne va succeda să punem stavila multor porniri de felul acesta, dănuoase femeilor noastre. Și nu m'am înșelat. Româncea, deșteaptă dela fire, ușor o poți convinge despre adevăratele ei interese. Dovada cea mai elatantă ne-o dau selestencele, cari înainte cu câțiva ani aveau numai cusături străine, fiori în toate colorile posibile, pe ii, șorturi și cătrinte, iar azi, grație conducătorilor, au revenit la vechiul și frumosul costum original. Mai îmbucurător e faptul, că în toate centrele românești s'a pornit propagandă pentru păstrarea portului original, și motivele naționale sunt mult aplicate chiar de elita noastră la țesături și cusături.

La expoziția din Blaj am avut o deosebită plăcere, văzând cu câtă îngrijire și pricepere s'au ales obiecte expuse. Ar fi de dorit, ca preoții și învățătorii, conducătorii naturali ai poporului, să strângă obiectele vechi de importanță etnografică, și parte să le trimită la Muzeul Asociațiunii, iar cele cari ar putea servi de model, să le păstreze într'un muzeu al școalelor lor, împiedecând astfel de a se risipi pe la străini comoara noastră națională.

La ce grad de artă se poate desvolta industria noastră casnică, vă puteți convinge privind la țesăturile și cusăturile aici expuse, lucrute de țărance tinere, sub conducerea d-nelor Maria Șerban din Făgăraș și Maria Cosma din Vascău. Sunt mult admirate și căutate de străini, dar neavând destule lucrătoare, nu putem produce atâta cât ni-se cere. Sperăm însă, că elevele noastre reîntoarse acasă vor continua opera începută, instruind la rân-

dul lor pe țărance de a lucra sistematic și numai obiecte potrivite pentru comerț. Așa vom ajunge cu vremea să avem prăvălii speciale pentru industria casnică.

„V. N.”

INFORMAȚIUNI

Arad, 14 Martie n. 1912.

Salutul păcii.

Primum următoarea telegramă:

„Dorința neamului s'a împlinit spre bucuria tuturor prin faptul păcii. Admirație mijlocitorului!”

Trăiască solidaritatea!

Românii din Șimleu.

Glas de departe. Numărul 47 al „Românului” ne aduce și noauă cuvântul învierii și a intrat acest cuvânt în sufletele noastre, vărsând bucurie și nădejde.

Noi, cei dela marginea românismului avem mai puternice motive de a ne bucura de pacea încheiată cu demnitate la Arad!

Ca sentinele modeste în cele mai expuse cetăți, toată puterea noastră de rezistență își are singurul sprijin în marea înaintare spre învingere a trupelor compacte, care luptă pentru cinstea și bunăstarea neamului. Câtă groază, câtă durere trebuia însă să îndurăm, când vedeam lupta fratricidă, când nedumeriți priveam la cearta celor puși în rândurile din-tăiu! Dar cu atât mai mare e azi bucuria noastră, când inimile împăcate, brațele unite ne dau siguranța, că împlinindu-ne cu drag și cu toții datorința, nu va întârzia învingerea armelor noastre.

În nădejdea acestei învingeri, dorind să crească, să se întărească, să nu peară nici odată buna înțelegerea din sufletele fraților, salutăm cu recunoștință pe ai păcii și sinte vredenici urzitori!

Tășnad, la 12 martie 1912.

Dr. Alexandru Aciu, Vasile Oros, dr. Coriolan Steer, Vasile Pâteașiu, Ioan Labanțiu, Nicolau Comșulea, Aurel Cigărcanu, Patriciu Șfura, Ioan Steer, Gheorghe Farcu.

Ședințele fundațiunii „Gozsdu”.

Ziua II.

Ieri, mercuri, comisiunea cenzurătoare a ținut o ședință sub președinția P. S. Sale episcopului Ioan I. Papp al Aradului.

Membrii acestei comisii au fost episcopii I. I. Papp și M. Cristea, P. Cosma și Poenar.

A urmat apoi ședința comitetului sub președinția I. P. S. Sale mitrop. Ioan Mețianu.

Asupra acestei ședințe vom publica un raport detaliat împreună cu bilanțul despre averea fundațiunii în numărul viitor.

Aci amintim numai că averea fundațiunii este de 7,118.498 cor. 90 fil.

Rezultă deci față cu starea aversei din anul trecut un spor de 617.826 cor. 20 fil.

Un aviator deputat. Cunoscutul aviator francez Vundrine, care a câștigat premiul Paris—Madrid, va candida la un scaun vacant de deputat într'un cerc electoral din Franța. Se crede că va fi ales cu mare majoritate.

Vizita lui Caragiale la poetul Goga la Seghedin. Citim în „Foaia Poporului Român”: *Maiestru Caragiale a plecat azi la Seghedin, ca să facă o vizită poetului Octavian Goga, în temnița de stat. Hotărârea aceasta a fruntașului literaturii române a provocat o excelentă impresie în cercurile românești din Budapesta.*

Sărbătoritul scriitor a petrecut două zile în capitală, în distinsa societate a prelaților și membrilor cari iau parte la ședințele fundațiunii Gojdu. Azi, cu trenul de Arad, maiestru Caragiale a părăsit Budapesta.

Dela Seghedin ilustrul scriitor a venit la Arad, unde sperăm că ne va face plăcere a rămânea mai mult timp în mijlocul nostru.

Mai ales astăzi ne simțim fericiți a-l avea printre noi când mândria românească ce fiecare român o simte în fața acestui mare fiu al neamului este încă un element de tărie al frăției românești de aici.

Dela „Massa studenților români din Brașov”. Duminecă în 4 martie v. a. c. la orele 10 și jum. se va oficia în biserica sf. Nicolae din Brașov (Schei) al XI-lea parastas anual pentru odihna de veci a marelui binefăcător al neamului Emanuel Gozdu, a profesorilor răposați ai școalelor noastre centrale și întru odihna de veci a fericiților răposați, în a căror amintire s'au făcut donațiuni la masa studenților români din Brașov.

La acest parastas solemn se invită toți amicii și binefăcătorii școalelor noastre centrale.

Un cabinet Justh cu Kristóffy și Aurel Vlad! Din Viena se comunică: Ziarul „Neues Wiener Tagblatt” anunțase că în Ungaria va veni un cabinet Justh cu Kristóffy și Aurel Vlad, acesta din urmă ca reprezentant al naționalităților.

Ziarul „Pester Lloyd” a răspuns că un asemenea cabinet ar fi un scandal european.

„Gross Oesterreich” spune acum că nici cabinetul acesta nu ar rezolvi criza, dar ar fi totuși acceptabil și ar însemna un bun început.

Greva orbilor dela „Vatra Luminoasă.” Alaltăieri dimineața un număr de 45 de orbi dela „Vatra Luminoasă” din București, nemulțumiți de tratamentul conducătorilor azilului, s'au pus în grevă și părăsind institutul, s'au adunat în grădina Cișmigiu. D. inspector de poliție Paul Oprescu, ducându-se în Cișmigiu, i-a sfătuit să se reîntoarcă la azil, promițându-le, că li-se va da dreptate. În acelaș timp, sosind și d. I. Saita, membru în comitetul „Vetrei Luminoase”, s'a consfătuțit cu o delegație a orbilor, pe care a hotărât-o să intervie de a opri pe nemulțumiți să vie la palat, pentru a-se plânge M. S. Reginei, precum erau decisi să facă. D. Saita a luat dispoziția de a-se face o anchetă. Greviștii în urma sfaturilor primite s'au reîntors la azil.

Din suferințele aromânilor. În ziua de 9 februarie o bandă grecească a răpit dela stâna aromânului Tegu Cârșeliu, din com. Vâgheeni, Cazana Vodena, patru herbeci. După aceea, banda s'a dus la stâna lui Toda din com. Sf. Ilie, unde după ce au legat de arbori pe ciobani, au luat cinci oi și au fugit, lăsând pe bieții ciobani legați. Când fură deslegați, a doua zi, ciobanii erau leșinați. La 10 februarie, un alt aromân Lukina, proprietar de oi, a fost făcut prizonier de o bandă și dus în munți. Banda a cerut familiei 400 lire (10.000 lei) pentru răscumpărarea lui. Aceeaș bandă a răpit și pe un alt aromân din com. Lipopelți, anume N. Gheorghe, căruia i-a cerut 16.000 lei pentru răscumpărarea lui.

„: Cine voiește :”
să cumpere
încălțăminte
fabricate în țară într'adevăr
fine, comoade, elegante și du-
rabile acela să cumpere cu
încredere la

IOAN VUIA
Sătmar — Szatmár,
- - Deák-tér - -
În casa lui Keresztes András,

care țin în magazinul său de ghetе bogat
asortat numai ghetе și ciobote pregătite în țară
din piele tină veritabilă cu prețuri foarte mo-
derate, fabricate imitate nu are și marfele sale în
privința execuțiunii drăgălașe sunt neîntrecute.

**La dorință să pregătesc tot felul de
ghete și ciobote după măsură.**

Greva țiganilor. În Timișoara urmașii lui Faraon s'au pus în grevă în contra umblării cu gheata. Ei au ținut un mare sfat în localul numit „Princesa de Triest” stabilind și pretențiunile.

Iată punctele principale ale acestor pretențiuni:

— Este oprit a lipi o jumătate din bancnotă pe fruntea conducătorului tarafului. (Aceasta oprită nu se referă și la bancnota întreagă).

— Pălmuirea țiganului organizat este oprită. Pentru amatorii acestor nobile distracții calegiul va angaja un membru suplent deosebit.

— Sărutarea unui țigan-muzicant numai prin o bucată de 20 cor. se permite.

— Tutuirea se permite numai după ce s'a luat „Truderschaft”, dar totdeauna reciproc.

— Se oprește a instrua țiganii să joace figuri de dansuri prin tragerea de focuri de revolver.

— Țiganii-muzicanți se vor căsători numai în fete dela prinse în sus.

Iar pentru ca modestele lor pretențiuni să aibă mai mare valoare, țiganii-muzicanți și-au pus mâna stângă pe latura dreaptă a pieptului și au rostuit următorul jurământ:

— Să mă încovoie ca o lumină de stearină, să mi-se uște degetul al șaselea dela amândouă mâinile, să mă lovească apoplexia în ziua de 31 februarie, pe bățatori să nu-mi mai vină somnul, devla să o ducă pe soacră-mea, dacă nu voi lupta cu toată puterea pentru izbândirea acestor pretențiuni.

Nouă demonstrațiuni pentru votul universal. Partidul social-democrat a hotărât să agite fără întreprere pentru votul universal. El va ține la ordinea zilei chestiunea votului universal în tot timpul crizei actuale. Vineri seara în 15 martie va ține în capitală adunări după cari participanții vor parcurge strada Rákóczi demonstrând pentru votul universal. Eri seară s'a dat un apel către muncitori prin care sunt chemați la adunările populare din 15 martie. Acest apel condamnă pe grofii reacionari cari luptă contra votului universal.

Tisza, Apponyi, Zichy și întreagă tabăra sunt gata să răstoarne întreaga țară, să proclame „rezistența națională, în numele unei minciuni naționale — cu care ar putea face puțină reclamă — niciodată însă pentru folosul poporului.

Cei 100 mii muncitori cari zilele trecute au putut numai să arate prin numărul lor că dacă pretenziunile nu li-se împlinesc vor ști să le impună; vor dovedi acum că știu vorbi conștient și în alt toa încât vor fi siliți să-i asculte.

Regele Spaniei moștenitor de milioane. În ospiciul de nebuni din Bragneville a murit anul trecut în luna octombrie un foarte bogat proprietar de pământ și fost primar cu numele Sapene.

La deschiderea testamentului s'a constatat, că a lăsat întreaga sa avere în valoare de trei mi-

lioane regelui Spaniei. Rudele lui Sapene, cari sunt foarte multe, au pornit proces contra regelui Spaniei. Regele e reprezentat printr'un avocat. În acest proces va aduce sentință zilele acestea judecătoria civilă din Paris.

De ce au albi numai o femeie? „Western Christian Advocate” povestește: O misionară americană bea ceai cu 8 neveste a unui mandarin. Damele chineze admiră îmbrăcămintea, părul și dinții străinei, dar se îngrozesc de picioarele mari ale americanei.

— „Dar tu poți să mergi și să fugi ca un bărbat” — o întrebare damele chineze pe americană.

— „Da” răspunse aceasta.

— „Atunci tu trebuie să fi tot așa de tare ca și un bărbat?”

— „De sigur”.

— „Și tu nu te lași să te bată nici un bărbat, nici chiar soțul tău”.

— „Nu” — zise misionara — „eu nu mă las bătută de nimeni”.

Cele opt neveste se priviră gânditoare una pe alta și după câțva timp cea mai în etate zise blând:

— „Acum pricep și eu, de ce dracii ăștia de străini n'au nici când mai mult, decât numai o nevestă: ei se tem...”

Executarea unui criminal. Criminalul Eduard Regula, ucigașul unei familii de crășmar din Edelény a fost osândit, după cum se știe, la moarte prin ștreang. Toate forurile, chiar și M. Sa monarhul au aprobat sentința de moarte.

Martii dimineața condamnatul a fost condus de către doi paznici ai temniței înaintea tribunalului, unde i-s'a cetit deciziunea curții de casație și deciziunea prea înaltă a monarhului. În timpul când i s'au cetit deciziunile acuzatul schimba fețe dar a avut o atitudine liniștită.

În sfârșit președintele tribunalului s'a adresat osânditului cu cuvintele:

— Regula, ai înțeles ce ți-am cetit? M. Sa Monarhul nu ți-a dat grație. Pregătește-te de moarte; pocăiește-te, arată că-ți pare rău de crima ce a-i săvârșit și roagăte lui Dumnezeu să te ierte.

Osânditul a fost apoi condus într'o odaie separată, unde a petrecut cele din urmă 24 ore ale vieții sale tinere.

În coridorul temniței Regula a întâlnit pe nenorocii săi părinți. Osânditul a început să plângă și să reproșeze mamei sale, învindu-o că ea ar fi cauza că el a ajuns să-și sfârșească viața în furci. Nu peste mult l'a cercetat și apărătorul dr. Lengyel, care i-a promis că va telegrafia M. Sale cerându-i din nou grație. Telegrama a fost trimisă, însă răspunsul n'a sosit.

În timpul acesta călăul Bali cioplea spânzurațoarea, care până seara a și fost terminată.

Întreagă noaptea Regula a petrecut-o deștept în

societatea preotului, care-l mângăia și-l pregătia la moarte.

Azi, joi, la orele 7 dim. osânditul a fost executat în curtea tribunalului din Miskolcz.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghețe, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lipit de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării arme, etc., să cerceteze firma românească **Frații Burza din Arad**, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Numai semânța Mauthner cumpără cei ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

„Cele mai vestite ghețe americane „Vera” se vind numai la firma Buchsbaum és T-sa Arad. Cetiți anunțul de azi.

x Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

— Ziarul „Românul” și foaia poporală „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, Calea Grivița.

Ultima oră

O telegramă alui Kristóffy. Ziarul „Neues Wiener Journal” a întrebat pe fostul ministru de interne I. Kristóffy dacă crede dânsul a fi potrivită situația actuală că rezolvirea crizei politice din Ungria să se facă pe baza proiectului reformei electorale

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

— Urmare —

Unchiul Miniai, mare, un voinic cu umerii largi și cu barbă neagră ca păcura, cu o burtă rotundă ca un samovar uriaș care ar fi orânduit să pregătească ceiu pentru un băleiu întreg rebeșit de frig unchiul Miniai, zic, se puse bucuros de-a-calare pe înaintaș, care se îndoi aproape până la pământ sub greutate.

— Acum are să meargă, — strigară țărani. — Arde-l, arde-l sdravân pe șargul, vizitiu! — zise comandantul. — și pișcă și pe vicleanul asta care e tare ca piatra...¹⁾ Ah! eu...”

¹⁾ *Covarnora* este un mare paiarjen cu picioare lungi și subțirele. Dacă se întâmplă să intre în casă, el se așază pe zid unde stă în nemiscare absolută. Oricine se poate apropia de el și se lasă să fie apucat de labele lungi. Cu prilejul acesta el e invățat zice poporul, să bâzâie și să turbeze când nici prin gând nu-ți trece să-l vâteme.

Dar văzând că greutatea cavalului și biciul și țipetele restabileau imobilitatea în loc să producă mișcare, moș Mitiai și unchiul Miniai se instală amândoi pe înaintaș, iar Andreiuș se urcă numai decât pe rotaș.

Se produse puțină frământare de o clipă, după care imobilitatea fu mai desnădăjduită decât ori când.

În cele din urmă vizitiul, pierzându-și răbdarea, alungă pe unchiul Miniai și pe moș Mitiai, și era acuma vremea, căci caii lui erau numai o apă, ca și cum i-ar fi făcut să străbată cale de o prostie într'un suflet. El le acordă o clipă de repaos, când apoi porniră dela sine.

În tot timpul cât dură scena aceasta, Cicikof nu văzu decât pe tânăra domnișoară necunoscută. El încercă în repetițe rânduri să-i vorbească ca să-i audă glasul, dar îi era peste putință să găsească ocazia; doamna cea gravă, își înțelegea de minune datoria.

Caii acestor doamne o luară numai decât în trapul cel mare; drăguțul cap cel delicat, răpitoarea persoană cu trăsături fine; cu talie subțire, cu zâmbet încântător, dispăru într'o depărtare confuză, ca o vedenie grațioasă în nori, și rămase o cale prăfoasă, o brișcă prăfoasă, cei trei mânzi cunoscuți cititorilor noștri, Selifan, Cicikof golul câmpului dimprejur.

Contrast prea obișnuit: peste tot în viață, într'un loc oarecare, în toate gradele inferioare atât de necioplite, atât de murdare și atât de

grozav de sărace ale societății omenești, și în mijlocul tuturor claselor superioare atât de plicticos de curate și atât de uniform netezite și reci, peste tot, zic, omul întâlnește în drumul său o apariție care nu se aseamănă de fel cu ceace a avut prilej să vadă până atunci; apariția care va deștepta, pentru această singură dată poate, un sentiment diferit de acelea cari îi fuseseră rezervate ca să le încerce viața lui întreagă.

Peste tot, prin unele din amărăciunile cu cari e țesută viața noastră, o vie strălucire de bucurie. Astfel se întâmplă uneori că o strălucită trăsura cu hamuri aurite, cu niște cai sprinteni. Străbat vre-un sat mizerabil, pierdut, departe de orice drum umblat unde nu s'a văzut niciodată alt vehicul decât căruța primitivă, modesta *teleagă*, și multă vreme încă sătenii stau cu gura căscată și cu capul descoperit, până când minunatul rădvan, mergând mereu fără sdruncinături, fără șgomot, cu repeziciune fantastică, a dispărut de tot din ochii lor uimiți.

Astfel se topi în spațiu blonda apariție de mai adineauri. Să se fi întâmplat acolo, în locul lui Cicikof, un tinerel de vreo douăzeci de ani, husar, ulan, student, un neofit, un recipiendar oarecare al vieții, și, drăguțele Doamne! ce nu s'ar fi deșteptat, frământat, aprins în el! De sigur, ar fi rămas vreme îndelungată nemișcat și ca vrăjbit, cu ochii pierduți într'o îndepărtare imperceptibilă pentru alte priviri, uitându-și drunul pe care mai are să-l facă și ora înaintată, și reproșurile pe cari i-le

elaborat de dânsul. Ziarul publică în numărul său de azi la loc de frunte telegrama lui Kristóffy în care acesta răspunde la întrebarea ce i-s'a făcut.

Iată conținutul telegramei:

„Incepând dela 1905 am susținut și am declarat că, criza ungară provocată prin chestiile militare numai cu ajutorul reformei electorale proiectată de mine se poate rezolvi. Încă pe atunci dovedisem, că pe lângă compunerea constituțională actuală a partidelor din parlamentul ungar urcarea contingentului armatei nu poate fi rezolvită.

Toate exenimentele cari au avut loc de atunci încoace au confirmat punctul meu de vedere. Toate celelalte încercări pentru rezolvirea crizei s'au dovedit zadarnice iar în privința urcării contingentului armatei și astăzi ne găsim în același stadiu, în care ne găsim în anul 1905. După părerea mea acum ni-se impune necesitatea, să ne folosim de acest ultim mijloc, dacă nu voim să zădărniciim capabilitatea de luptă a armatei. E întrebare însă, dacă acum, în ora a douăsprezecea cercurile competente asculta-vor ele oare cuvântul meu de admoniare. Kristóffy”.

Concertul Enescu. Din București ni se telegrafiază, că marele artist George Enescu, va da în seara de 5 martie a. c., un concert la teatrul național din Iași pentru crearea unui fond de premii a compozițiilor românești.

Creдем că ieșenii vor ști să facă primirea cuvenită acestui genial fiu al neamului nostru.

Incendiul unei mine de pucioasă. În urma marelui incendiu dela mina de pucioasă Trevello din Catania, în Italia, care a distrus întreaga întreprindere, au rămas fără pâne 500 lucrători.

Pagubele se urcă la mai multe milioane de lire.

Canalul de Panama în primejdie. Despre construirea canalului de Panama sosește din Londra o știre îngrozitoare. Cu prilejul perforării muntelui Calebra din lăuntru ieșiau nori de fum. Geologii sunt de părere, că s'a dat de un vulcan în acțiune. Din adâncimea pământului izbucnesc gazeuri dese. Specialiștii au găsit până acuma treizeci de cratere. Muncitorii nu îndrănesc să intre în tunel.

va atrage întârzierea lui, uitând slujba ori universitatea, familia, lumea reală și tot ce ea comportă ca datorii și trebuințe, uitându-se pe sine însuș cu desăvârșire, cu tot ce nu e blonda arătare dispărută.

Dar eroul nostru era acum între două vârste, și de un caracter rece și circumspect; el deveni gânditor, simptom la el, nu de aiureală, ci de înțelepciune. El gândea de obicei la lucruri grave, și nu se lăsa purtat în vagul ideilor, raționa mai bucurios despre orice lucru ca om pozitiv:

„Incântătoare mică creatură... încântătoare! — zise Cicikof deschizând și în răgaz tabacherea și infundându-și pipa; în vreme ce brișca urca un suieș; — dar de fapt, ce ar fi la ea mai de seamă de observat? Ceeace e sigur, e că negreșit ea vine dela pensionat ori dela vre-un institut imperial; că nu e nimic în persoana sa din apucăturile de femeie, adecă din ceeace, în femeie ne displace, chiar fără voia noastră. Ea e până acuma ca un copil; tot într'ansa e destul de aproape de natură, ea zice ce gândeste; râde când se simte în dispoziție să râdă.

Poți să faci încă din ea ce-ți place: poate să devină o minune, o femeie de model; poate de asemenea să ajungă rău, și dacă e una la mine despre cari să te prinzi că apucă pe căi greșite, ca să se și întâmple așa: mamele și mătușile se pun cu toată inima pe lucru, care constă în a forma pe copil după chipul și asemănarea lor, crezând, cu toată bunăcredința, nu că denaturează chipul lui Dumnezeu, ci că desăvârșește, perfecționează opera creatorului.

Revista garnizoanei din Paris. Președintele Fallières și miniștrii francezi au azistat mercuri după amiază pe poligonul dela Vincennes la revista garnizoanei din Paris. Zece aeroplane și două dirigiabile au făcut ovațiuni de-asupra poligonului. Mulțimea imensă entuziasmată a făcut ovațiuni președintelui, miniștrilor, armatei și aviatorilor.

Moștenirea unei societăți studentești. Din Heidelberg vine știrea, că inginerul rus Prolabov a lăsat, prin testament, suma de un sfert de milion de ruble societății studentești „Reno Palacia” al cărui membru fusese.

Marl serbări în Grecia. Ziarul grecesc „Iris” aduce știrea, că în ziua de 25 martie viitor încep la Atena serbările pentru a 75-a aniversare a Universității naționale, serbări cari coincid cu deschiderea congresului orientaliștilor.

Academia română din București fiind invitată ca să ia parte la serbările acestea, a delegat pe cunoscutul numismatic și grec de origine d. Mihail Sutz.

Universitatea din Iași a delegat pe d. profesor I. Caragiani ca să o prezinte la serbările din Atena.

Incendiul unei galerii de artă. Din Moscova vine știrea, că galeriile bogate ale palatului negustorului de opere de artă, Goloftejevski, au fost incendiate. Pagubele sunt peste un milion de ruble.

Contrarevoluție în China. După știri ce sosește din Peking generalul Seng-Jun cu o armată de zece mii soldați credincioși împărăției a bătut și împrăștiat la Kan-hu o divizie din trupele guvernului și a înaintat apoi în interiorul țării. Garda împăratului declară că Seng-Jun are intenția să readucă pe tron pe împărat. Juansikai președintele republicii a trimis generalului o deputațiune care, se speră că va reuși să-l înduplece a renunța la o încercare atât de onorocită.

Teatrul Apollo. Azi, vineri teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte bogat:

1. Caucazul (tablou admirabil de pe natură). 2. Cutezanța unei femei (scene dramatice din viața hoților. Dramă criminală senzațională). — 3. Doi găinari originali (comedie amuzantă). 4. Fata șefului hoților (tablou american. Dramă criminală senzațională). — 5. Lemke, împăratul Saharei (amuzant).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor.

„Intr'un an de muncă de aceasta de ocnă, ele vor fi așa de schimbate, ca tatăl însuș nu-și va mai putea recunoaște copilul, și va crede de dator să admire frumosul rezultat al atâtor silințe. Vor veni, pentru aceea care încetează din fericire de a mai fi un copil, fătăria, afectăția, îngâmfarea; tânăra persoană, ajunsă astfel domnișoară mare, nu va mai face un gest ori vre o mișcare decât după anumite instrucțiuni, ea va trebui să se oprească la fiecare clipă și să se gândească cu cine și cum, și până la ce punct, trebuie și poate să vorbească, pe cine și cu ce privire îl poate privi; se va feri, la fiecare clipă, să spună mai mult ori altfel decum se cuvine, și de a se încurca în chip ridicol între minciună, care o asediază, și adevăr care o îmbie din zi în zi tot mai puțin, și va sfârși să nu mai facă altceva decât să mintă toată viața și din toată economia persoanei sale; din toate acestea va ieși aceea ce-i place dracului!”

Aici Cicikof tăcu câțeva vreme, apoi adăogă, tot cu glasul pe jumătate și vorbindu-și șieși:

„Dar ar fi curios și interesant să știi cine este ea, cine e tatăl ei, dacă-i un bogat proprietar de un caracter onorabil, ori pur și simplu un om brav stăpân pe un capital câștigat în serviciul... hm!... El da, dacă i-s'ar da acestei fermecătoare porumbițe ca la vre-o două sute de mii de ruble, asta ar putea să devie o grămăjoară destul de frumoasă, iar stăpânirea deplină grămăjoarei acesteia ar putea să asigure fericirea unui om cum se cade.”

Aceste două sute de mii de ruble se arătau atât de atrăgătoare închipuirii înțeleptului nostru

Loc rezervat 1 cor. — Locul I 80 fil. — Locul II 60 fil. — Locul III 40 fil. — Locul IV 20 fil. —

Orhestră proprie. — Garderobă.

Inceputul reprezentațiilor scara dela orele 5 și jum.—11 noaptea.

Bibliografie

—x—

- Collodi C. Pățaniile lui Tândărică (Povestea unei păpuși de lemn) trad. de A. Buzescu 150
- Princesa Elena de Racovitza, Furiile amorului 120
- Nr. 2 „Foloasele învățării” de P. Dulfu —20
- Nr. 21 „Cântece voinicești și ostășești” de C. Rădulescu Codin St. Tușescu și S. Kirileanu —20
- Nr. 24 „Din legendele neamului de Hohenzollern” de St. Iosif —20
- Nr. 25 „Flori și povești” de Ion Dragoslav —20
- Nr. 26 „Din Bucovina de altă dată” de Ion Grămadă —20
- Nr. 27 „Români de peste Carpați” de I. Slavici —20
- Metodica Istoriei și Geografiei de Gh. N. Costescu 7—
- Metodica limbii românești de Lupu—Antoniescu—Nicolescu și Ciocărlie 5—
- Curs elementar de Psihologie de Lupu C. I. 4—
- Păcurariu I.: Elemente de estetică 1.20
- Sărbătorirea profesorului N. Iorga cu ocazia împlinirii a 40 ani de viață. Câteva articole din ziare și reviste —40
- Pavelescu C.: Poezii 3—
- Metodica Matematicii de Gh. V. Costescu 5—
- Metodica limbii române de Gh. V. Costescu 5—
- Pedagogia lucrată pe bazele psihologice și etice ale realismului Herbartian de Popescu I. 4—
- Cărțile acestea se găsesc de vânzare și la Librăria Diecezană. Arad, Deak Ferencz 33.

Redactor responsabil: Atanaslu Hălmăgian.

Dr. DUMITRU POPA

medic universal. Fost medic de clinică și spital. Specialist în morburii interne, de femei, de copii și de urechi.

Telefon 864. ARAD Telefon 864. strada Deak Ferenc nr. 35 (Librăria Diecezană)

Consultațiuni: 8—10 ore a. m. și 2—4 ore p. m.

erou, încât el începu, în profunzimile întinse ale sufletului său, să se revoalte împotriva sa însăși că n'a știut să profite de învălmășeală ca să întrebe pe surugiu sau pe vizitiul caleștii ce plăcute călătore ducă acolo.

În curînd, însă ivindu-se satul lui Sabakerici dădu un alt curs gândirilor lui Cicikof și le aduse la obiectul lor exclusiv.

Satul îi părea a fi destul de mare; două păduri, una de mesteceni cealaltă de pini, una de culoare închisă, cealaltă mai deschisă, se întindeau la dreapta și la stînga ca două aripi uriași.

În inima întregului se vedea ridicându-se o casă de lemn cu mezzanină, acoperiș roșu și cu pereții vopsiți cu cenușiu, o casă în sfârșit în genul acelor cari se clădesc pentru militari ori pentru colonii nemțești. Era învederat numai că, în timpul clădirii, arhitectul avuse să lupte, nu cu lipsa de fonduri, ci cu gusturile stăpânului acestei case. Arhitectul trebuie să fi fost încăpăținat pentru simetrie, stăpânul pentru lene și comoda distribuție a apartamentelor; și se vedea că acest din urmă nu întârzie de a astupa, pe deo-partă, toate ferestrele deschise în zid de către îndărătnicia artistului, și de a deschide el însuș o ușiță mică de tot suficientă spre a aerisi o cameră, care probabil, era camera lui, odaie pe care o voia mare și la îndemână, și nu mică și îndepărtată de apartament.

(Va urma.)

AVIZ!

In farmacia din Săliște (Szelistye) Szeben megye cu 1-a Mai e de ocupat postul de **asistent licențiat sau nelicențiat.**

Doritorii să se adreseze farmacistului

Victor Pop
Szelistye (Szeben m.)

Un acționar

al institutelor de credit și economii „*Timișana*“, „*Albina*“, și „*Oraviceana*“ cedează dreptul său de opțiune pe lângă prețurile fixate în prospectele de emisiuni noi a numitelor institute.

Doritorii să se adreseze la Administrația ziarului nostru.

Un tinăr român

cu o avere de 20—24 mii coroane, dorește să facă cunoștință cu o domnișoară, eventual cu o văduvă, care ar dispune de o zestre de 10—12 mii de coroane, cu cari ar putea să conducă un ram de industrie cu un venit de 40%, fără să-și ia de tovarăș un străin. Etatea e 28 ani, român gr.-or. Se roagă ca numai oferte serioase să se trimită și subscrieri adevărate. Se păstrează cel mai mare secret. Doritorii să se adreseze la Administrația ziarului nostru.

Se caută

agenți

în provincie, cari să se îndeletniciască cu plasarea de lozuri pe rate lunare, contra provizie mare. Cor. 300—400 poate câștiga lunar un agent agil. A se adresa pentru condițiuni și prospecte către

Ustredná banka uc. spol.
Budapesta, V. Sas-n. 24.

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința onor. dame din loc și provincă că *mi-a sosit* pentru sezonul de primăvară și vară

totfelul de pălării pentru dame din Paris și Viena.

Primesc transformări de pălării pentru dame.

Pălării de doliu totdeauna am la dispoziție. Roagă binevoitorul sprijin:

AMTMANN M.

„MĂGURA“ institut financiar în Șimleu (Szilágyosmlyó).

CONCURS.

„MĂGURA“ institut financiar în Șimleu (Szilágyosmlyó) prin aceasta publică concurs pentru ocuparea

postului de contabil

având reflectanții a-și dovedi evaluarea obținută și practică câștigată.

Termenul concursului e până în 15 Aprilie a. c. st. n.

Cererile se vor adresa subscrisului.

Salarul pentru primul an de probă e 1600 cor. Postul se va ocupa în 1-a Mai a. c. st. n.

Din ședința direcțiunii inst. financiar „Măgura“, ținută la 8 Martie 1912 st. n.

Din încredințare:

Dr. C. Meseșian,
iuriconsultul inst. „Măgura“
în Șimleu (Szilágyosmlyó).

Aviz Atragem atențiunea On. public românesc asupra hotelului „Concordia“ din Lugos

FISCHER TESTVÉREK

fabrică de rolete, îngrădituri, site,
: : rolete de oțel și matrațe : :

ARAD, József főherceg-ut nrul 18.

Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public totfelul de lucruri de brânse, cari se află în magazinul firmei, cu *prețuri ieftine.*

Ingrădituri dela 30 fil. în sus metru □

Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

IACOB ȚEPENEU

PIETRAR ȘI SCULPTOR

FEHÉRTEPLOM (BISERICA-ALBĂ).

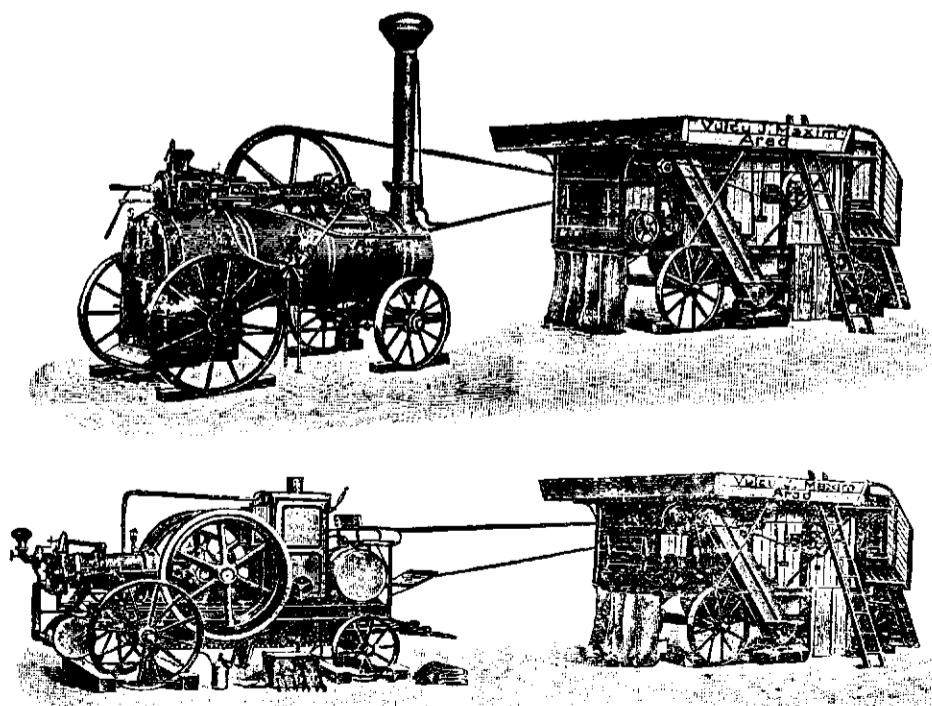
STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocnă: **TEOFIL POPOVICIU**

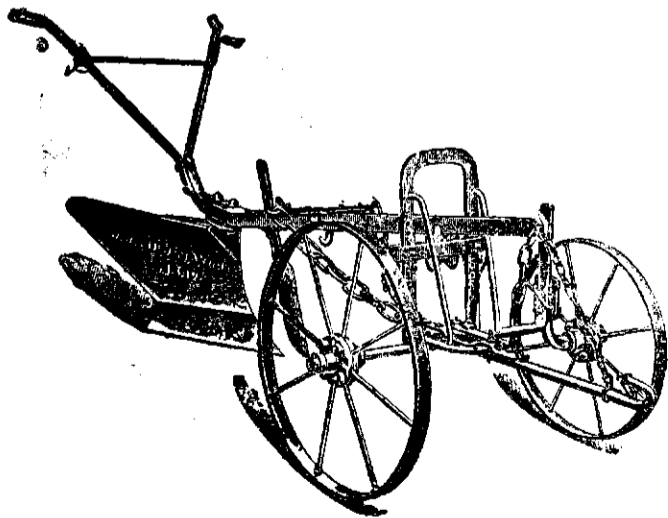
Mare magazin și atelier de pietrii mormântale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provincă. — Prețuri moderate.

MAXIM I VULCU

fabricant de mașini :
ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuese în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglărie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cal spre cumpărare.

Nouii piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

„LA ȘEZĂTOARE“

Icoană din popor (un act cu un preludiu)

Text de C. Sandu-Aldea și I. Boroia.

CUPRINSUL:

Preludiu și cor.		Nr. 9. Cântec haiducec.
Nr. 1. Doina lui Sorin.	Nr. 5. Melodrama.	„ 9. a) Solo de fluiet.
„ 2. Mândruță cu ochii verzi.	„ 6. Cântecul Ilenei.	„ 10. Brâu.
„ 3. Cântec din bătrâni.	„ 7. De masă.	„ 11. Duet.
„ 4. A lui Moș Marin.	„ 8. Scenă.	„ 12. Invărtita și cor.

Partitura pentru canto și piano cor. 8 (fr. 10)

Doine și cântece românești.

(Canto și piano).

Caietul I. (ed. II).

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărțitor.
Spune mândr'adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).

Ști tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducec.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.

Păsărică mută-ți cuibul.
Leagănă-te frunzuliță.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umbli doru'.

Caietul IV.

De sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de erin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci bade pe la noi.
Frunză verde, frunzuliță.
Auzi mândro, cucu-ți cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri românești.

(Piano solo).

Caietul I.

Lugojana.
Măzărca.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.

Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Invărtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.

Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Invărtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Bănat, V.
Brâu IV.

Caietul IV.

Hora.
Invărtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăș.
Ardeleana V.
Danțu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Prețul unui caiet cor. 4 -- (fr. 5).

Preludiu și Hora din „Serata etnografică“, pentru piano ed. II.

Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.

Vioarele, vals, pentru piano, ed. II.

Aurora, vals, pentru piano.

Prețul à cor. 2 -- (fr. 2.50).

Quadrille pe motive românești -- cor. 2 -- (fr. 2.50).

Hora (cis moll) -- cor. 1.50 (fr. 2).

De vânzare la: „**Librăria Diecezană**“ Arad.

Deposit general la: **Librăria Arhidiecezană** Sibiu (Nagyszeben).

BINETH

IGNÁCZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

Licitație concesionată de autorități

Hoffmann

≡ Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și
pe prețuri foarte re-
duse articole de : :

calitate bună

Cu bani gata va avea
rara ocaziune a-și
procura orice pe pre-
țuri ce se vor stabili
prin învoială obiec-
tele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-
dele și cordele ce au mai
rămas.

Vânzarea nu va ține decât
scurt timp.

23 metri pânză 6-6.50, 7-7.50.

Calitate corespunzătoare ori
cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calită-
țile, abituri pentru masă, mă-
saie și servetele cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 7.50-9.50
fl. Se găsește de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând
dela 2.50 fl.

Reg priviti galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2.50 fl. Preț de reclame mai fine 3.50-4.75.

Corapi negri și suri pentru copii pe prețuri uimitor de scăzute.

Diplomă de aur, Oradea-Mare 1891
Diplomă de argint, Budapesta 1885

Fondată în 1892

Schäffer József

compactor, Arad Strada Salac Nr. 3.

Telefon Nr. 762.

Lucrări bune, durabile! Serviciu
prompt! Prețuri avantajoase!

Primul deposit românesc de plane, pianine și armoniuri

al profesorului de muzică T. POPOVICI în Sibiu strada
Cisnădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Impăratul roman“),
aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impache-
tarea și transportul sunt gratuite.

Prospecte și informații se dau gratuit.

Credit pe ipotecă, pe
cambii și pentru ofi-
: cianți mijlocește :

HERZOG SÁNDOR

ARAD, str. Weitzer János nr. 15.

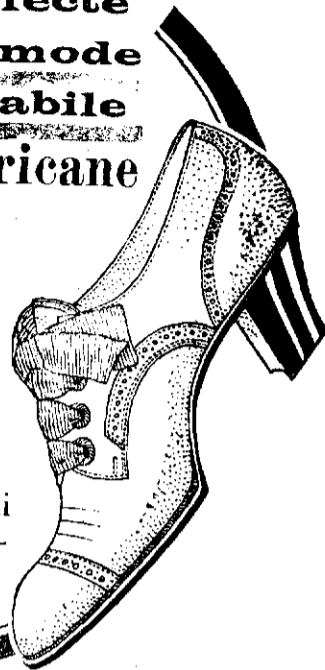
Nr. telefonului 376.

THE VERI

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul
modern pen-
tru dame,
domni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de
ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S. A.

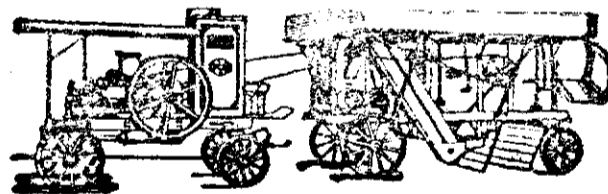
BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO“ original.

Locomobile de benzin și Garnituri
de trierat cu motoare complete.
Motoare de sine mișcătoare. Mo-
toare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Cinci fabrici cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Preluare de prăvălie!

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public cumpărător că

prăvălia de coloniale

alui **Karácsonyi János** din strada Erzsébet-körút nr. 5 am preluat-o și referindu-mă la cunoștințele noastre câștigate atât în loc cât și în capitală ne aflăm apți de a satisface toate cerințele on. public.

Totdeauna ținem în prăvălie totfelul de **coloniale și delicatose** ca, cașuri mizeluri, excelente vinuri de podgorii, șampanie din Franța și patrie și liquaruri franceze, precum și totfelul de sămânțe pentru zarzavaturi și legume.

La comande cu cea mai mare bunăvoință le expedăm acasă.

Cere binevoitorul sprijin

VASILE ȘIRIAN
și soțul

Să sprijinim pe români!

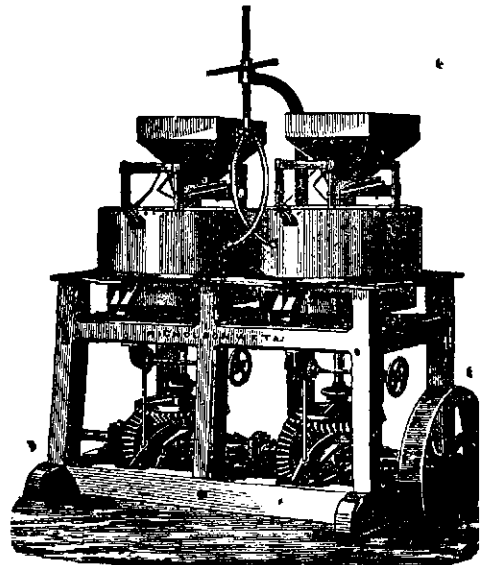
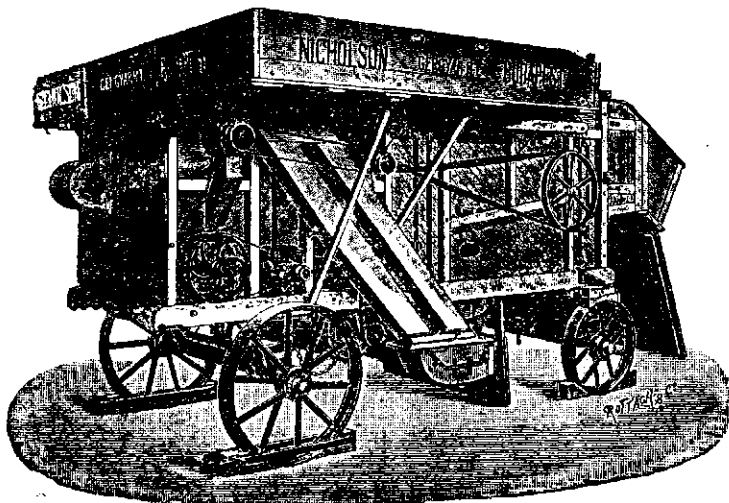
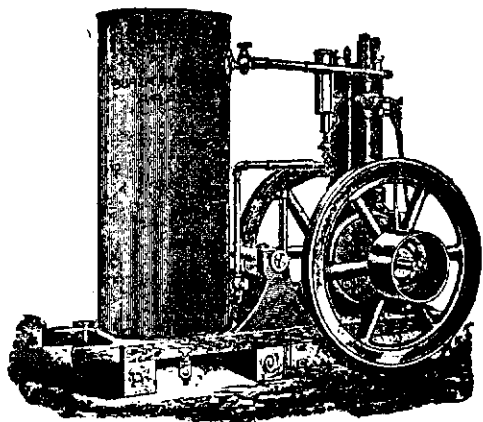
Nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

CRUȚAȚI și VĂ INCERCAȚI NOROCUL!

In 1 Aprilie va fi proxima tragere a lozurilor de Tisa

cari afară de 2 câștiguri principale de câte **Cor. 1.80.000** mai au câștiguri în suma de:

Cor. 2.300.000 în fiecare an și-aduce pe lângă toate acestea și **4%** interese

De prezent vindem aceste lozuri pe **48** rate lunare de câte **10 coroane**

Ultima tragere va fi în 1930 până la care termin tot lozul trebuie să se tragă necondiționat cu câștig.

Nici un risic! Toate casele statului primesc aceste lozuri ca cautiune. Valoarea lor crește din zi în zi.

Deja după solvirea ratei prime participă cumpărătorul pe bază listei de rate, — ce i se estradă cu reîntoarcerea poștei, — la toate tragerile, iar câștigurile sunt în întregime ale lui.

Rata primă vă rugăm a ne-o asigura prin mandat postal. Pentru acoperirea celorlalte rate punem la dispoziția cumpărătorilor cereuri postale.

Prospecte și explicații trimitem la cerere gratis și franco.

USTREDNA BANCA UG. SPOL., BUDAPEST V., SAS-UT. 24.

Se caută agenți cu proviziune mare.

Vindem apoi de prezent: 1 buc. loz dela „Banca Hipotecară Ungară“ pe 40 rate à 675 cor. cu 6 trageri anual și cu cel mai mare câștig din lume de **Cor. 1.000.000**—

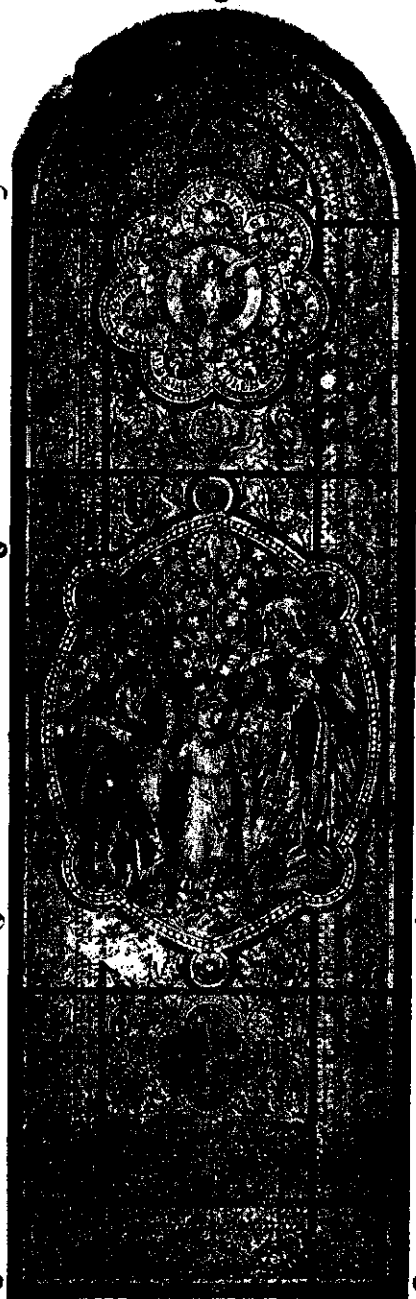
NB. La tragerea proximă din

25 Aprilie se va sorți câștigul de cor. **300.000**— 1 buc. loz dela „Pesti Hazai“ pe 36 rate à 5 cor., cu 3 trageri anual și cu câștigul principal de **cor. 400.000**.

NB. La tragerea proximă din

5 Iunie se va sorți câștigul de **Cor. 200.000**—

Nr. telefonului 604.

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier
industrial pentru mozaicuri
de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de
sticlă colorate, mozaicuri
de sticlă și rame de aramă
dela cele mai simple până la
cele mai complicate, cu pre-
țuri moderate. — Geamurile
aproape tuturor bisericilor gr.
cat. sunt lucrate în atelierul
meu, între cari și ferestrele
bisericeii noui zidite din Szász-
Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt
lucrate în atelierul meu propriu.

Pentru bolnavii de stomac!

Tuturor carl suferă de stomac, fie în urma răcelii, ori-că și-a prea încărcat stomacul, fie că n'are poftă de mâncare, ori mistuie greu, ori-că și-a stricat stomacul prin mâncări prea reci, ori prea ferbinți, prin o viață neregulată, având astfel catar de stoame, cărcei, dureri, mistuire grea, le recomandăm:

Vinul aromat Hubert Ullrich,

singurul remediu bun de casă, recunoscut de lumea medicală.

Acest vin aromat este pregătit din buruleni de leac și din vin bun, întărește și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat liniștește durerile și intrând în sânge are calitatea de al re'noi.

Prin întrebuințarea la timp a vinului aromat se vindecă toate morburile. Astfel să nu întârzie nimeni de a-l încerca. Simptoame, ca dureri de cap, răgăieli, arderi în stomac, zari obvin la boalele cronice de stomac, — toate dispar după o scurtă întrebuințare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lui, colice, palpități de inimă, insomnie, suirea sângelui în ficat, hemoroide, se vindecă sigur prin vinul aromat. Vinul aromat influențează în mod hotărât, îndepărtând din stomac și intestine, materiile stricacioase și de prisos.

PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA, toate sunt urmările unei grele mistuiri, a unei formări defectuoase a sângelui și funcționării neprielnice a ficatului. Și la astfel de persoane se poate observa: ir somnie, dureri de cap, etc. . . . Vinul aromat dă un nou impuls vieții stăbite. Mărește apetitul, ajută mistuirea, regulează schimbarea materiilor în stomac, influențează formarea sângelui, calmează nervii și dă vioiciune. Multe scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc pe deplin aceasta.

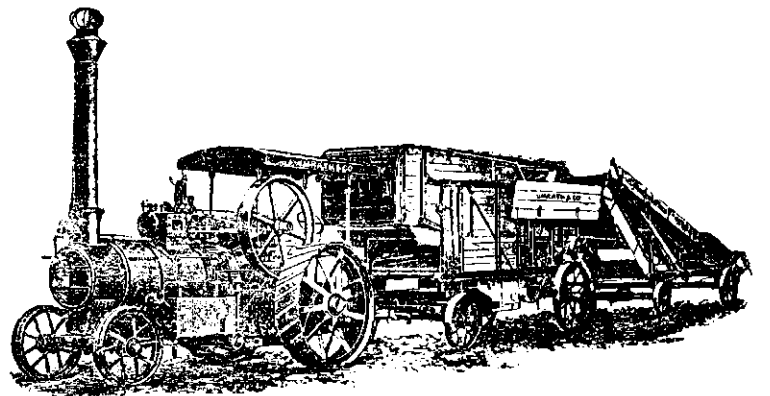
Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Aradu-nou, Glogovácz, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hudegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt.-Péter, Perjamos, Szemlak, Szarafalva, Nagylak, Palota, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Ujszentanna, Pankota, Silygyia, Taucz, Sztatina, Baja, Kaprucza, Bresztovácz, Rékás, Gyarmata, Bruckenán, Zsadány, Szent-András, Kis-Beckerek, Mehaia, Temesvar.

Trimit de altfel și farmaciile din Arad, vin aromat în ori-ce parte a țării.

Să cereți expres:

Vin aromat »Hubert Ullrich!«

Vinul meu aromat nu e o compoziție tănuită: constă din vin de Malaga 450,0, esență de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, zamă de tălăș 150,0, de cireșe 320,0, Anis rădăcină americană, á 100. — Din aceste se face mistura.

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru seopuri economice și industriale.

Mașine de treerat (imblătit) cu putere de vapor, motorică, mîna; cu cai și cu mîna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Toacători de paie și nutreț.

Mașine de tălat sfeclă.

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună,

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco. Corespondență română.

Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

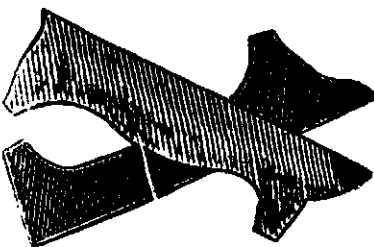
Prese de struguri.

Morișche de uruit.

Pompe de fântâni și

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și Nagyszeben, Kleiner Ring 5. accesorii pentru in- dustria de cojocărie, curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opinci. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Păslă, barchet, pânză, tălpi de păslă și asbeth, garnitură de gumă și corapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Lampe pentru mine

și tot felul de lampe cu acetylen,

fabrichează

Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.

